

3

Čechy

1) Plzeň – 1468/1476

Tiskárna zde fungovala do 80. let 15. století

7 tisků – 3 v latině, 4 v češtině

1498-1513 – Mikuláš Bakalář; Hans Pekk, Tomáš
Bakalář

Ad nomē sancte & idividue trinitat[is] p[at]ris
& filij & sp[iritu]s sancti amen. **A**rnestus dei
& ap[osto]lice sedis gr[ati]a **S**acte **P**ragen[si]s ecc[lesi]e
archiep[iscopu]s. **A**m[er]sis **P**relat[us] capitulis
Conventib[us] plebanis ecc[lesi]ar[um] recto[rum] elero
& cler[icis] ac ceteris viris fidelib[us] tā religio
sis q[uam] secularib[us] p[ro] pragen[si] civitate[m] d[omi]no
sem[per] & p[ro]vincia[m] cōstituit. **I**n om[ni] salua to[te]
salute p[ro]p[ri]a[m] obseruac[i]a[m] ex frequēti lectionis
studio salutare. **R**ex magnific[us] q[ui] facit mirabi
lia magna sol[us] sue munificēcie sinū aperies
nup[er] nrām pragen[si] ecc[lesi]am. **P**er sanctissimū i[esu] xpo
p[re]m[is] & d[omi]nū nrūm **C**lemētē papā sextū ad p[re]ces
& solerēc[i]ā **S**emissimū p[ri]ncipis et d[omi]nū nrī
d[omi]ni karoli t[er]ci **A**rchiep[iscopu]s morauie. **N**ūc red
Rōno[rum] bohemie regis in metrop[oli]tanā erce
pit et **A**rchiep[iscopu]s dignitatē titulo insigniuit
Nos q[ui] semp[er] et sup[er] solū pastoral[is] p[er]manēti
ap[osto]lic[us] p[ro] pragen[si] civitate[m] ecc[lesi]e licet imeritos sua
t[er]n[is] ac ip[s]ius sedis ap[osto]lice dignac[i]ōne loca uit. **I**n
circo ex m[er]iti nobis officij debito in h[uius] no
uitatē p[ro]mordio subdito[rum] vtilitati p[ro]vidē volē
tes finā[m] aliq[ui]d **C**anonū et constituc[i]ōnū p[ro]u
vincialiu[m] **E**ccl[esi]e **M**aguntine que olim in nrā

Arnestus,
archiepiscopus
Pragensis:
Statuta
provincialia

Dominica Prima in Ad-
ventu dñi admissa Introit

Dote leuavi au-
mam meam?
Deus meus q-
inte confido nō
embescā meq-
irideāt me n-
mā meiretē vniuersi qui
te expectant non confundentur

Ps Quis tuas dñe demon-
stra michi p semitas tuas e-
doce me Gloria patri p filio

Nota q per totū aduentū
Gloria ierach et Te missa ē
nō dicūt nisi i festo s. Andree
Nicolas i Cocepitoe s. Ma-
rie p. s. Thome et i dedicacōe
Ecclie et de s. Spiritu vel ab-
missa pōtina **S. Omnia**

Exulta qm̄s dñe potētia
tua et rem vt ab imminen-
tibz peccatorz nōoz piculis te
metamur ptegete euipi et te
liberante saluati Qui cū deo

Item de beata uirgine Oratio

Deus qui de beate marie
uigine utero uirum tu-
um angelo annunciāte carēz
fufcipe uoluisti psta supplic-
bz tuis ut qui uere eā dei gei-
tē credim? eius apud te mē-
cessionibz adiuuemur Per eū
dem. **De oibz s. Oratio**

Quāfacias nris qm̄s dñe
uifitando purifica ut rei-
ens ih̄s xps filius tuus dñs
noster cū omibz sanctis suis
paratam ē inobis iueiat mā-
fion Qui tecū **ad Romanos**

Fr̄es Scientes qz hora ē
iā nos de somno surgere
Nunc em̄ ppior est nostra sa-
lus ip̄ cū credidim? **Por** p̄es-
fit dies at̄ a p̄pinq̄bit Abicia-
mus ergo opa tēbraz et in-
duamur arma lucis sic ut
idie honeste abulemus. **Nō**
i comessacōmbz p ebetatis
nō icubilibz et impudicijs in
icōtēcione et emulacōe. Sed
induim̄m dñm ih̄m xpm̄ **Gr̄**

Uniūsi qui te expectāt nō q-
fudēt dñe **V** Quis tuas doi-
ne demōstra in p̄semitas tu-
as edoce me **Alla** **V** ostende
nobis dñe miāz tuā et salu-
tare tuum da nō. **S. Matheu**

Nillo tpe. Cum appinisset
ih̄s i iherosolimis p̄uisset beth-
fage admōtē ohyueti? Tunc
misit duos discipulos dicens
eis? Ite i castellum qd cōtra
uos est p̄ statim inuemetis y
asina alligatā et pullū cum
ea Soluite p̄ aducite in **Et**
si quis uobis aliqd dixerit di-
cite quia hys dominus opus
regēnis:-

Missale Pragense

Casari Colleg. Societ. Jesu Pragae, ex lib. arch. h. d. e. Mariae Mannigke de Leraidei

In vigilia epiphane bñdicō. Salis & aque. Sacerdos q̄ est celebratur? missam ibur? alba stola & capsa accedat ad sanctum eorum altaris et dicat his.

Deus in adiutorium meum intende **Chorus**

Domine ad adiuuandum me festina **Tercia**

vice dicat.... Deus pius fortis et clemēs in adiutorium meum intende. **Chorus**

Domine ad adiuuandum me festina. **Gloria patri**

Secuntur Psalmi.

Domine quid multiplicati sūt qui tribulant me & multi insurgūt aduersum me. Multi dicūt anime mee & non est salus ipsi in deo eius. Tu autē domine suscep-

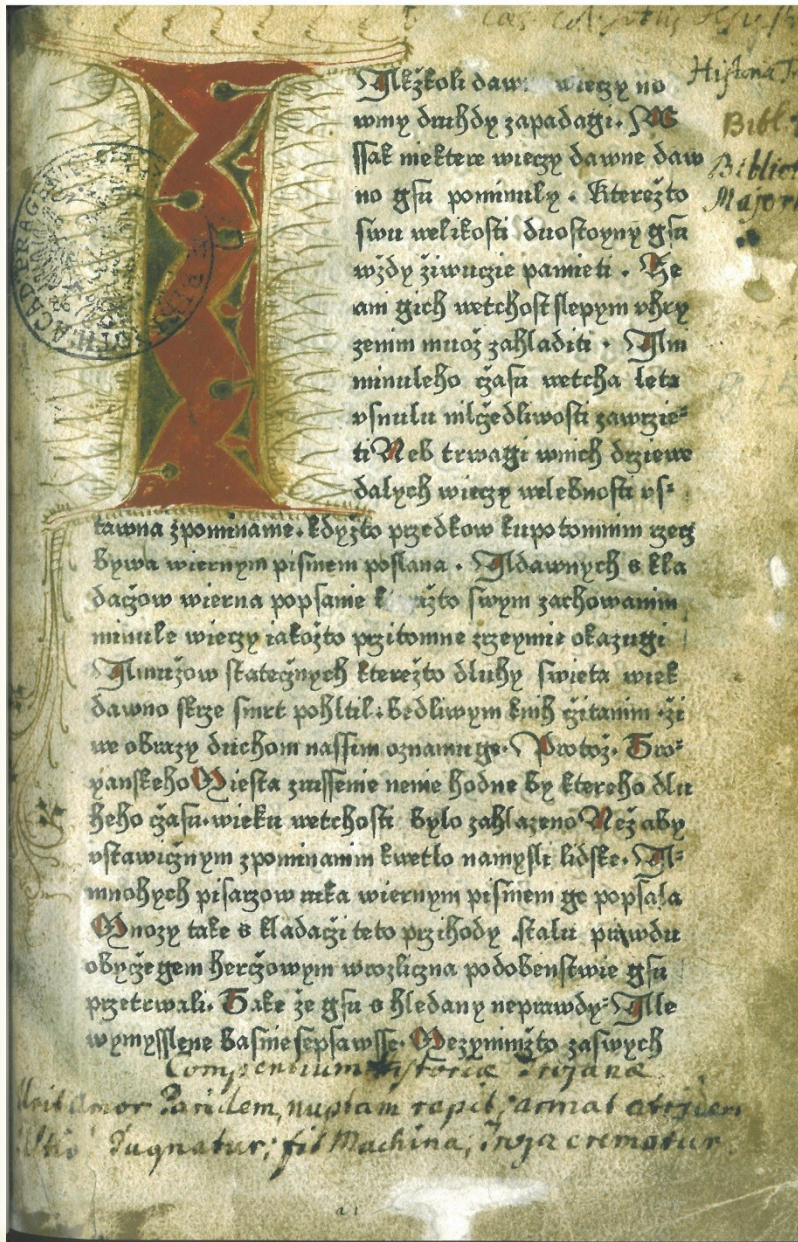
tor meus es & gloria mea et exaltans caput meum.

Voce mea ad dominum clamaui & exaudivit me de monte sancto suo. Ego dormiui et soporatus sum et exurrexi & quia dñs suscepit me. Non timebo millia populi circumdantis me & exurge dne saluū fac me deus meus. Quoniā tu percussisti omnes aduersantes michi sine causa & detes pctōr cōtriuisti. Omni ē sal⁹ & sup pplm tuū bñdicō tua. **Gla patri. Ps.**

Domine regit me & nichil in derit i loco palati e ibi me collocavit. Sup aquā resecōnis educavit me & animā meā cōuertit. Reduxit me super semitas iusticie & ppt. nomē suū. Namet si ābulauero i medio vmbre mortis & non timebo mala q̄miam tu meū es. Virga tua & bacul⁹ tu⁹ & ipā me cōsolata sūt. Parasti i cōspectu tuo mensā & aduersus eos

Agenda Pragensis

Guido de Columna: Historia destructionis Troiae, bohemic Trojánská kronika

Przemilwa swateho Teronima w knihy Citeme. S. Matuse

Matus zidowstwa pakoz w rządu prwm gest polozen tez ziteme w zidowstwi na prwe gt popsal. Geshoz to powolame kboha bylo gest zgwynych z ynow. Oddwa zlo wreka w pokolem kufstowie potzatkby przigymage w swem zitem gednoho ciez bresse prwme obrze:owame natiela. Dna sheho ge? podle srdze boziesho bylo gt zwolome. Zobu tu ot zow kufstus narozen gt. atak ztweriny porzet trenasobme pokladage porzatek odwiery f wierzeme doziasu zwolome az doziasu przestiehowame zy: tow sheho do babilona. aoted: ne toho przestiehowame az do kufsta konage przesse. bozie oz namige pokolome aby pporz: tu dosti wzimne pezasu ukazal to gest. abozie dielo nasobie okazuge. Ytake natielch gichz to rod gich byl polozil kufsta die lagizesho odporzatek swiedo: mne neza pieral kterychito w f sech wieqr: zas r: ad: porzet: z posoba. Neb rozum gt ko: kazam toho r: o: wieqr: gt potz: ebne. Ze buoh gt kufstus genz gt wzimien z: eny wzimien pod

zakonem narozeny z panny w m nzen w tiele w sfeczko potekl na k: z: i. Aby przemoza ge odse: fe sam wstaw w tiele ygmene otzowo wo: z: ies sp: agmene spnowo ozi wiazuge w syme: ch bezporzecie bezskonomie oka zuge spe ze gt gedn botz em: neb gt gedn buoh. U k: t: em: to zitem wzitczne gest zadagi: eym boha. neb prwme aneb stzedme anebo dokonale porz: nati aby ppowolame aposto: low. adielo ziteme. amlowa: me boha w tiele wz: enesho po: wssiem neb wssady z: tuzge swoz: ameli. Ntake namem aby to wmm: z: su pochypzem. ach tie pochypiti poznali. Neb nam to napilnosti przedmlawy by: lo gest. pwi: e: ar. Stale wieqr: oznamti adielagizesho boha zposoba wzimnosti s: n: a: me hie: daz: e: ym nesim: z: eti. C. r.

K mba naroda rekursta sp: na damdowa sp: na. Ab: zabamowa. Abzabam pak wplodil. Yzaaka. Yza ak pak wplodil pakuba. N: a: kub wplodil. Yudu abuz: i: gesho. adas pak wplodil. P: ha: wsa azaru z: hamar: f: are pak wplodil. Czuma. Czwm

Nový zákon se signetem

rzezanym. mezy gedniem narodem aduhyim. mezy sluzeb
 nkem a swobodnym. Alle wsszegko a wsszech gestie kry-
 stus. Protoz oblegzte se iako wywoleni bozi swieti amily
 wstrzewa milostrdenstwie. W dobrotu: w pokoru. w strzed-
 mosti: w cierpliwost snassegize gedem duheho a odpustie-
 gize sobie wespolek: mali kto proti nieko? zalobu: i akoz
 ppan odpusti w a: tak y wy. Alle nad wsszegko toto meyte
 lasku genz gt swazek dokonalosti. Apokoy krystnow. Bud
 przegina weselce w srodzycch w aspech w niemzto ppowolani
 ste w gedno tielo. abudtez to? w diegim. Slowo krystowo
 pbyway w was. Gopnie wewssie mudrosti. w giece anapo-
 minagize wespolek wzaimiech a wchwalach a w piezni-
 ach duchownych spiewagize smilosti w srodzycch swyech s
 pa? Wsszegko goz. Koli gimite w slowu aneb w skutku wsszeg
 ky wiegy gimte wegmemo pana nasse? geziisse krysta. die-
 kugize bohu a otcy s krze meho. Zeny poddany. Budte mus
 zo swym iako slusie wpa? Muzie mlugte manielky swe
 anerodte se krpge mieli knim. Synowe posluchajte rod-
 czow swyech wewssiem dobrem neB se to lisi pa? Otcowe
 nerodte k smiewnwofti poruzeti feny swe aby nebrli h: k:
 ne myfli. Sluzebnicy posluffni. Budte wewssiem slusne pa
 now swyech tielcsnych nenaoko to lico sluzice a iako kdem
 se lidige. ale wprzypem srodzy bohgize se boha. goz. Koli ci
 mite s dobru myfli gimte iako bohu anelide. wieduge je od
 pana boha wezmete odplatu wiegnehjo diegigtwie. Pa?
 krysta sluzte. neB ktoz wzim krziwdu wezmet zato go gt
 neprawie wzimil anemiet pprgimame osob v boha

U Ani goz gt sprawedliweho **C** Ca IIII
 apaweho sluzebnikom swym dawayte. wieduce ze
 pwy pana mate naneB. Budtez pilni modlitby s
 Bdiegize wnie s diekowani. modlegze se take y zanas. aby
 buog otewritel nam owoce zeci. Emu wem o tagemstwi
 krystowu: pronie; w wierznie sem abyech zgewowal ge tak
 pako; mi slusie mluwiti. chodtez w mudrosti przed temi s
 k: rzi su wnie czas wykupagize. Rzec wasse wzdidey wmi
 kosti. Budz soli ozdobena. aby ste wiedieli ktera; mate ged

S I

Dlabačův Nový zákon

Edy: **M**akšmiana **C**ezare
 z veľike nemilosti gij pti kze
 stianom vložowasse trestal
 zaticm wgednom kostele vge
 dn: bo Joborne awdowp miffe
 Muryl w; hnewaw se **C**ezar
 rz 1to° domu kazal chlew vgy
 miti a s. **M**arcjella aby do-
 byte pass bezdieky pastyrze
 w; ym awtom v; radie s. **M**
 arczel las mnoho let preby-
 w; gte skonzal to se dalo po-
 bozicm narozem dwie stie ac
 su de sat sedme leto • Amen

Swaty **A**ntony
 swaty **A**ntonyus byz
 byl dwadzeci let awsta
 zy w; de radys; g;enie awsse
 eroz miel prodaw mery chu-
 de w; dal. **A**potom ynhed bo-
 hu sie poru z;w napustil hel
 apustemilowp zy wot wedl ra-
 tu mnoho przelazy trpiel **A**
 edy; g;ednu to° diabla g;estto
 w; miffst w; lidy pokuffie mogp
 swe swatosti przem; gl;zewil
 se g;emu ten diabel w; postu-
 wie g;ednoho przeg;erneho die-
 tete. **A**tu przed s. **A**ntonim
 padl. **A**to ze nadnim oteg; s
 switczyl poznal. **S**eho;to s
Antonyus tak w;mgute t-
 wazy byzrew wege w;mgute
 s aw; g;edne mi se twazy
 w; kazal; wiez se tebe bati ne-
 budu. **T**ake se to pi; se ze k;

dy; s. **A**ntonyus w;gedno
 gwobierano gey diable z; bily a
 tak se;e k; duchowmie? **B**ohu di-
 ably dra; die; se. **T**edy dia-
 ble w; w;lgine sie twazy ob-
 ratiwisse pozzechu gey z;by g;e
 y;ti; me;ty dra; w;by t;katiz
 akul tu w;lagy;ti. **A**tu dobu p
 z;edwina swietlost przyp;la
 aw; g;eky diably z;ahna. **A**
 ynhed. **S**waty **A**ntonyus za
 dne rany nepogyl **A**w; name
 naw; ze przyte trzym; g;estto
 nadnim diable g;ymil sam g;e
 z;is stal. **O**teg; swaty wege
 k;des byl mily **T**ez; s; k;des b
 yl w;tu dobu. **P**rocz;e prwe ne
 byl aby nie obramil ame ra-
 ny w;drawil. **G**emu;to ho;po-
 dir wege z;de sem byl **A**nto-
 ny **A**le sc;akal sem switcz;e-
 nie t;we? **A**dy; s; mog;nie swi-
 tie;il; t;we g;unie pow;sem swie-
 tu **S**law;nie ob;las;e. **T**ak g;est
 byl; take. **S**waty **A**ntonyus
 k;bohu milos;idestwin z;az;e-
 ny;ze to;ho naw;sse strany h;e
 dal; k;de;by pro. **T**ez; k;ry;sta s-
 wu k;rew p;wolil. **P**romie;to
 edy; **M**akšmianus **C**ezar
 y; g;ez;ti;any mu; g;esse. **S**wa-
 ty **A**ntonyus z;animi chodil
Az;ad;te m; g;ed;nikem by;ti
 • **A**z;ato sie awel mi mutal
Ke to;ho dog;iti nie;da nemo-
 gl. **A**dy; od tad u; g;inu

Jacobus de
 Voragine:
 Legenda aurea,
 bohémice -
 Pasionál čili
 Knihy o
 životech
 svatých

aa aab ab abc abcd efgh ijkl mnop qrs
rst uvwxyz

aaaa bbbb cccc dddd eeee ffff gggg hhhh
iiii jkkk llmm nnnn oooo pppp qqqq
rrrr ssss tttt uuuu vvvv
wwww xxxx yyyz
aaaaa bbbbbb cccccc dddddd
eeeeeee fffffff gggggg
hhhhhhh iiiiii
jjjjjjj kkkkkk
lllllll mmmmm
nnnnnnn oooooo
ppppppp qqqqqq
rrrrrrr ssssss
ttttttt uuuuuu
vvvvvvv
wwwww
xxxxx
yyyyy
zzzzz

...xyz

Sada typů Trojánské kroniky
Jako jiní raní typografové řezal a odléval plzeňský tiskař nejen základní písmena velké a malé abecedy, některá ve více podobách, ale též četné ligatury (slitky dvou či tří sousedních písmen) a řadu znaků se speciálními zkracovacími znaménky, hojnými ve středověkých textech. Sadu uzavírají pro něj typické stočené ozdůbky, jimiž vyplňoval volná místa na řádcích.

Conventus Brunensis
89751
Minoz her dylloz minofor
Illis ferre vocablis (que ad pioscedas antoru) . tēcia idonea ut
derentur p̄missis : Reverendus pater Frater Johannes Aquensis
Ordinis r m de obsuancia Vocabularium (cui⁹ nomē La
ctifer) mitorum etiā excellentissimorū virorū rogatu Ex vberib⁹ lati
nitatis/studiose emulgens/nostre matre Doemice impartitus est
lingue

Incipit ffauste

Tento wocabularz Lactifer/danijm bozi/wyssel gest mezy lidi O d
toho znameniteho otrze Bratra Jana Bosaka z Vodmian Aby Cze
chove A tudijez Slowarzy Latinste vczitele/ k vzdelanij a ku vpe
wienij wijery/ciisti mohli Cizuz rozumieti Rozumiegiz potō na
vzejnij choditi Aiby y nesmrtdnosty/teraz gest wijery odplata do
sli : A budemli se snajycti/a tento wocabularz spilnostij ciisti/mno
ha pisina a doktoruow swatych rozumieti/y take w rzezi Ciesky wyks
ladati morzy budē Neb iazyk Ciesky nentj tak vzytj/ani tak nehlads
ky yakož se nijekterym zda soynost a Bohatstwie geho/z toho mo
že poznano byti Ze rzož koli Azezsky Czož koli Latinie/muož porwie
dieno byti To teež y Ciesky A nentj tiech knih zadnych Azezskyche
ani Latinskyche/aby w Ciesky iazyk obratzeny byti nemohly Czo se
pak hladkosti rzezi Cieske doxyce Newijem by tak wymluwnie/tak
ozdobnie/tak lahodnie/wsseržo iazykē Cieskym powiedieno byti ne
mohlo/yako Azezskym nebo Latinskym 2 i

REUCHLIN,
Johannes. *Vocabularium cui⁹
nome[n] Lactifer ...: Incipit
ffauste. Tento wocabularz
Lactifer ... wyszel gest mezy
lidi. Tisstieno W Nowem ...
Plzni: Skrze Mikulasse
Bakalarze ; Tu strzedu
przed swatym
Wawrzynczem [6.VIII.],
1511, [296] listů.*

Et si fratres mei
 carissimi rem mi
 hi factu difficile
 Caritate tamen
 non mediocri spi
 rate) iposuisse:
 Vno vestra dis
 lectione et petitionis instancia ac
 cipere coegistis Ut videlicet) vras
 in hoc amplectens voluntates) h
 etis aliquid) ex vberibus latinita
 tis emulgens) nostre materne im
 parciar lingue) Ne ego cuncta euen
 tura accuracius peractans) atq;
 hinc) de diligencius pspiciens ad
 uerti: q; omnia Barbarorum lin
 gwe) quasi quedam vernacule gau
 dent et letantur) ad ipam latinam
 linguam) tanquam) ad parentem et a
 lnam) diuinit) dectam) accedere et
 p)pinquare) ut p) eam ipsam) q; celum
 clarius videant) sparsa) congregent in
 genia) ritusq; ac tot populorum
 discordias) seriasq; ligreas sermo
 nis) comerito ad colloquium) attra
 hant) Tandem) q; ut) arcuarum) gentium
 i) toto orbe ad) noticiam) veniant
 Ideo) dignum) duxi) vris) adine) o
 racomb) dare) opam) Ut et no
 stri) habeant) boeni) Lactiferi) vo
 cabulari) i) quo) aliquando) co)qui
 scire) atq; co)spiri) (ut) cetera) na)q;

nes) valeant) Lactiferi) alie) dico:
 quia) non) solum) cibum) sed) lac) affer
 re) et) paruulis) ministrare) misus) su):
 Vobis) igitur) o) freres) hoc) ipsum) o
 pus) iam) p)fectum) debet) O) b)secras) ve
 sit) acceptabile) q; cum) ex) necessi
 tate) vestris) pulsatus) p)ci) tu) fla
 ma) ex) caritate) aggressus) p)feri) De
 asit) facilius) id) qd) queri) contigerit
 inuenire) poteritis) duo) sunt) hic) p
 notanda) Primum) quidem) quid) litte
 re) iuxta) vocabula) locata) signific
 cent) Secundum) vero) e) q; de) omni
 b) libris) i) q; quid) continetur) regis
 strum) annotabitur: Quo) ad) pri
 mum) Sciendum) q; ubi) reperietur) pe
 cor) penultima) correpta) valebit:
 pe) pro) penultima) p)ducta) Ante
 pe) ante) penultima) Ne) cor) medi
 a) correpta) Ne) pro) media) p)duc
 eta) It) ubi) m) s) masculini) generis
 sed) declinationis) Vel) m) g) ma
 sculini) generis) It) s) p) femini) generis
 prime) declinationis) Ne) ge) me) u
 trius) generis) Item) co) t) conis) generis
 tercie) declinationis) It) co) pri) co
 munis) generis) prime) declinationis
 In) verbis) q; a) p) actiuum) prime
 coniugationis) A) s) actiuum) sed) con
 iugationis) A) t) neutrum) tercie) con
 iugationis) A) q) actiuum) quarte) con
 iugationis) D) p) deponens) prime
 A) ij

Nomina signorum

litū Zacheus proprium nomen, et interpretatur iustus

Zama ponitur p fraude et qualz decepcōne L est. zklamantje

Zeb lup⁹ interpretatur

Zebede⁹ interpretatur.

donat⁹ siue stens Da ny. placetivy

Zebub interpretatur musca Inde

Zelzebub/vir muscarum de Mi

chaz Zelosis sa sum. i. zelo ple n⁹ horliwy

Zelotes idē emulador Milowanij

Zelotipus pa pā idest zelo plenus

iudiciōsus. suspiciōsus horliwy mi

lownij. zawiſtnij. poderzzeny.

leo casto poderzzenij ma

Zelotipia sp. i. invidia. suspiciō con

tra vrdrem. zawiſt poderzzenij p

ti zenie

Zel⁹. i. invidia. vel amor. vel furor.

Zarwist. milowanije. horliwost

Zepirus grece/latie dē flores Et

est quidam ventus. qui alio noie

dē fauonius

Zetha te idest camera. cōclauis.

Zomniez. Komora

Zymos vel zyma grece. latine dici

tur fermentum kwas Inde Zymus

Tekwaffeny

Zona ne sp Snuora

Zonella di Snuorka

Zodiaci

Zonari⁹ Leo Snuory diela

Zonifragiū n. s. i. zone fraccō Roz

erjenje Snuory

Zoticus ca cum idest vitalis. obij

wugizy. krmny

Zozimus ma mū idest viuar. vel

viuidus Cierstwy. pochopny

Zodiacus pe cor/est aialis carlus

vel signifer/quia i eo sunt duodes

cim signa noib⁹ aialis nūcupa

ta Et ista sunt noia signorum.

zodiaci

Aries Skopez

Taurus Dyl

Gemini Blijenzy

Cancer Kat

Leo lew

Virgo Panna

Libra waha

Scorpio Sstijr

Sagittari⁹ strzelcz

Capricornus kozorożcz

Aquari⁹ wodnarz

Pisces Ryby

Hec sunt signa celi a quibus non debemus metueret de Jeremie. r. Sed tuncamus creatorem et re etorem eorum dominū qui ē de medicus i seclā sēclōrum Amen

Ziber Secundus

A ante B

P

ostiquā i pri mo libro de terminatū est de noib⁹ quo ad eorū signi ficacōnes Re ſtat nūc deter minare de ver

bis In q pcessu hic ordo suabi tur Qd iuxta can⁹z verbi signa i eti due ponentur kē. quarū pma genus verbi signabit/altera cōiugacōnem Nam cū genus et cōiugacō verbi cognoscatur/facili⁹ ip⁹ sius signatur/et ecia⁹ i seccō per tēpora repitur

A

Baleno a p Odwiazugi. oddalugi. zyina

Abarco vi itū cōiugi a s. i. prohibeo. odri

stā. odelaczugi Abdico a p est denegare. separare. remouere. absen

teare Wopustijm. odmijetā. stry wain. zapijeram

Abdo didi ditū a t. i. abscondo. occulto. vel remoueo Strywain. odgim am. schowawam

Abduco xi etū. seduco. separo. absento. distraho. asporto Zaro dūm. zanaſsym. roztrhugi

Abdecc. i. nō detz. ipsonale ē Ties

Abemo vel abimo. emi am Clussy

ptū a t. i. auffao Odgimam

Abeco iui itū n q. i. recedo. odcha

Abgrego as a p. cym. odstupugi i. disſocō. sigregō. odbelugi roztr

hugi Abigo gis are a t. i. fugare. vel ase repellere. odehnati. zapuditi

Abico as ieci a t. i. Zantcy. pohrda

Abiecto as a p frequētatiū (ti est idest icrepare. detrahete. male dicere. contumelijs afficiat. dſſa

mare Pohredati lati. vrthati. p o mlurwati. vhaniet

Abiudico as are actiui pme idest denegare. deponere. odjuditi. ode

przjeti

Abiungo gis a t idest disjuncto. distribo. vel diuido. oddiecti. od wazati

Abiuro ras n p idest negare. od przſahnuti se. zaprzjeti

Ablecto as neutri pme idest a la cte separare. ostawiti dſjete od mle ka

Abligurio iui itū n q idest deglu es. foibeo. lambo. cōsumo Pohleti ti Srzebati. pohzjeti Et proprie abligurio idest per luxuriam bo na mea disſipo : Na kurwy wy naloſyti

Abluo is ere a t idest lauare. purgare sordes Woprati

liber secundus F ante B ante A

Fumido as a p ē fumidū facere.
Fakursiti **F**umigo as a p idem
Fumo as a p ē fumo iplere idem
Fundito tas ē frequēter fundare.
Faszt zakladati Vel potest esse
 frequētatiū a fundo dis **F**asto
 leti Plauti i amphi Cum crucias
 tu tuo ista verba funditas
Fundo as a p ē cū funda iacere.
 fundamēcum facere Prate hazeti
 Bruny woloiti
Fundo dis di sum a p ē pggere, es
 mittere. fugare Leti. tropiti. zahna
Funero ras a p ē sepelire Po (ci
 chowati. zahrabati
Funesto stas idest funere iquina
 re Et ponitur simpliciter p iquis
 nare Sprzinti zsserediti
Fungor geris d t ē vti **F**iwati.
Furillo as a p ē suspēdere vel cō
 cutere **W**obiesyti. potrzieti. zarves
Furio ris verbū neutriū et ab (syti
 soluti idē isanire **Z**telati s. zabylz
 strowj strogiti
Furno nas a p ē i furnū mittere.
 vel i furno coquere **D**o pezy klas
 strow pezy warsiti
Furor aris at sum d p ē ram alie
 nā iscio et iuito dno cōrectare ā
 subtrahere **O**krasti
Furueo ues ui n s idest nigrere ā
 obscurū esse vel fieri **C**ernati. za

emietise **F**usco scas a p idest de
 nigrare. obfuscare **W**osmudniti.
Fustigo as a p **Z**yge bi (synati
 ti **F**utio tis tui n q ē vana loq
Marne wiczy mlurwiti
Futo tas tani a p ē arguere. conz
 fundere **T**restati. przemozzy. zahā
Futuo tuis tui tantū ē satis **C**iti
 comune verbū. p qd iacura hu
 mani generis restauratur idē co
 ire **S**udlejeti

Aleo as are a
 p ē galea orna
 re **W**helm pti
 prawiti se
Ganio mis niui
 n p idē iendere

vel nutrire. latrare. iudicare hoc p
 pe agunt et wlpes Et transiuntur
 ad homines leccatores et leccatis
 ces **W**zbledati. chowati. pichlatti
Sstielati. posinjewati **V**na wlt
 pes ganit/alia ogganit. **G**edna
 stieka. dnuha odstieka
Gario ris tui n q ē verbosari. blā
 diri. iocari **S**stiebetati. lahoditi.
Kunssowati **G**artulo las verbū
 diminutiū **S**laholiti
Gaudeo gaudes gauis sum. ver
 bum neutropassiuum idest letari
 in animo **K**adowati se

liber secundus B ante E F Z

Elo las a p ē terrā ge
 lu stringere **Z**mrazyti
Gemmo as a p pe co
 ē duplicare **D**wogiti

Gemmo mas mare n p ē re
 splendere **S**wietiti se. vel gemmis
 ornare **W**ozdobiti parlami
Gemo mis mere mui mitū n t ē
 suspirare. dolere **L**kati

Genero ras a p pertinet ad patre
Ploditi **G**eniculor aris d p id
 est genua inclinare **Z**lekati
Geniculo as are idem

Geographo phas est terram des
 scribere **Z**emi popisowati

Gemino nas a p est emittere ger
 men. gignere/ idē generare **W**ypu
 lati. wynnofiti

Gero is gessi gestū a t ē facere fer
 re **N**esti. poslaziti

Gerso as sare idest balteare **W**o
 pasanijm rytiejestym ozdobiti
Gesticulor aris d p pe cor ē diuer
 sis modis agitare. gaudere. lasciu
 re **K**ayelowati. kertowati. plesati
Gestio stis stini stire **K**rzepešiti
 n q. iadati Vel idē qd gesticulor
Gestito tas est frequenter gestare
Gasto nosyti **G**esto stas aui idē

Igno gnis genui geni
 tū idest parere **Z**ploditi
Gimnologiso zis zi zi

B ante E F Z

Bsti idest nude loqui vel nude raci
 ocinari **P**ostranice mlurwiti. pros
 stie tlumacziti

Bipso fas a p ē gipso linire **W**a
 pnem neb sulamau wyhladiti
Biro ras idest i girū uoluerē/ ā cir
 eundare **W**otocziti

Bironagor aris d p idest cāica
 pagari **T**ymati se. wochazeti

Lacio as are a p est
 glacie stringere **L**edē
 wolkasti. ledē wystu
 diti **G**ladio as are

idē gladijs dimicare **S**sermowa
 ti Aliquando ponitur p gladio o
 ccidere **Z**abiti Et sic est actiuū

Glandeo des dui n s idest glan
 des habere vel emittere. saludy nes
 sti neb wywoditi

Glandesco scas ichoa **P**oczieti za
 ludy nesti

Glisco scis sciez est cupere vel desi
 derare **G**lobo bas bare a p est

acernare. rotundare. solidare. con
 spirare **S**woaleti. karzeti. shniesti.

Spišnuti **G**lomeror ras a p est
 cumularz. adunare. acernare **S**wi
 ti w klubko. snafseti kamentje w

Glori or aris d p est
 triumphare vel suppire **C**hlubiti se
 woslawowati

Glorifico cas a p idē gloriosum
 c c iij

liber secundus F ante D S ante A

Sumido as a p ē sumidū facere.
 Zaturziti ¶ Sumigo as a p idem
 Sumo as a p ē sumo iplare idem
 Fundito ras ē frequēter fundare.
 Chasto zakladati Vel potest esse
 frequētatiū a fundo dis Chasto
 leti Plauti i amphi Cum crucias
 tu tuo ista verba funditas
 Fundo as a p ē cū funda iacere.
 fundamētum facere Prakte hazeti
 Brunty wolożiti
 Fundo dia di sum a p ē spgere. es
 mittere. fugare Leti. kropiti. zahna
 Funero ras a p ē sepelire Po (ti
 chorwati. zahrabati
 Funesto fcas idest funere iquinā
 re Et ponitur simpliciter p iquis
 nare Sprzmiti zserediti
 Fungor gais d t ē uti Wziwati.
 Furillo as a p ē suspēdere vel cō
 cutere Wobiesyti. potrzeti. zarwie
 Furio ris verbū neutri et ab (yti
 soluti idē isanire Zeklati se. zabyle
 strowi strogiti
 Furno nas a p ē i furnū mittere.
 vel i furno coquere Do perzy klas
 stiw perzy warziti
 Furor ans at sum d p ē rem alie
 nā isio et iuto dno cōrectare ā
 subtrahere Okrafi
 Furues ues ui n s idest nigrere ā
 obscurū esse vel fieri Cernati. 32

emietise ¶ Fusco fcas a p idest de
 migrare. obfuscare Wosmudnuti.
 Fustigo as a p Rygē bi (zynati
 ti ¶ Fuito tis tui n q ē vana loq
 Marine wlezy mluroiti
 Futo ras tani a p ē arguere. con
 fundere Treftati. przemozy. zahā
 Futuo tuis tui tuis ē satis Citi
 comune verbū. p qd iactura hu
 mani generis restauratur idē co
 ire Suolejeti

¶ Alleo as are a
 p ē galea orna
 re W helm pti
 prawiti se
 Gantio mis nini
 n p idē itendere

vel nutrire. latrare. iridere hoc p
 pe agunt et wolpes Et transiunt
 ad homines leccatores et leccatis
 cea Wzhledati. chorwati. pichlati
 Sstiekati. posinjewati Vna wli
 pes ganit/ alia ogganit. Sedna
 sstieka. druha odstiekawa
 Gario ris tui n q ē verbosari. blā
 diri. iocari Sstiebetati. lahoditi.
 kunsstowati ¶ Garrulo las verbū
 diminutiū wlaholiti
 Gaudeo gaudes gauis sum. ver
 bum neutropassiuum idest letari
 in animo Radowati se

liber secundus S ante E J Z

¶ Eulo las a p ē terrā ge
 lu stringere Zmrazyti
 Gemino as a p pe co
 ē duplicare Dwogis
 ti ¶ Gemmo mas mare n p ē re
 splendere Swietiti se. vel gemmis
 ornare Wozdobiti parlami
 Gemo mis mere mui mitū n t ē
 suspirare. dolere Lkati
 Genero ras a p pertinet ad patie
 Plobiti ¶ Geniculor aris d p id
 est genua iclinare Zeklati
 Geniculo as are idem
 Geographo phas/est terram des
 scribere Zemi popisowati
 Gemino nas a p/est emittere ger
 men. gignere/ idē generare Wypu
 lati. wynrosti
 Gero is gessi gestū a t ē facere fer
 re Tefsti. poslużiti
 Gerfo as sare idest balteare Wo
 pasanijm rytisekty m ozdobiti
 Gesticulor aris d p pe cor ē diuer
 sis modis agitare. gaudere. lasciu
 re Keyklowati. kertowati. plesati
 Gestio stis stini stire (kzepciti
 n q. iadati Vel idē qd gesticulor
 Gestito ras est frequenter gestare
 Chasto nosyti Gestio fcas aui idē
 ¶ Igno gnis genui geni
 tū idest parere Zplobiet
 Gimnologisio zis zi zi

sti idest nude loqui vel nude raci
 ocinari Prostranie mluroiti. pros
 stie klumacziti
 Gipsio fcas a p ē gipso linire Wa
 pnem neb fulமான wozhladiti
 Giro ras. idest i girū uoluerē/ ā cir
 cumdare Wotocziti
 Girouagor aris d p idest icūca
 pagari Tzymati se. wochazeti

¶ Lacio as are a p/est
 glacie stringere Ledē
 woflasti. ledē wystu
 diti ¶ Gladio as are

idē gladijs dimicare Sfermowa
 ti Aliquādo ponitur p/ gladio o
 cadere Zabiti Et sic est actiū
 Glandeo des dui n s idest glan
 des habere vel emittere. jaludy nes
 sti neb wywoditi

Glandesco fcas ichoa poczieti ja
 ludy nesti

Glisco fcas scere/est cupere vel desi
 derare ¶ Globo Bas bare a p/est
 acernare. rotundare. solidare. con
 spirare Swaleti. kazyti. shniefti.
 Spiknuti ¶ Glomero ras a p/est
 cumulare. adunare. acernare Swi
 ti w klubko. snasseti kamentje w
 hromadu ¶ Glorior aris d p est
 triumfare vel supbire Chlubiti se
 woslawowati

Glorifico cas a p idē gloriosum
 c e iij

Tunc sic uocatur
Admentu talto

Admentus latinum
geste ge
geno przigite
Tomu gasu
Proto tak w
dieno gest. Aleb se knam
bliy te przelawny pama
tuy den uonem; to gest aw
iegnie otze boha slowo hu
boha ihesus. Christus gne
les prowlech hystorych
spasante knam nastriet p
Bel. Blasse tielesenstwie
prygiat zswate he marie
ie gyste diewizy narodit.
A proto; swata cirkew
ten gas. Adwent bstawila
gest. Aby w beliky cilo
wiek to? tak przeradosne
ho dne nasze? spasytele na
wzente. nabozenie czeleze
wyzlicnem nabozenstwi
bohu diekugicie ztoho tak
slawneho daru duostoy =
nie toho swateho dne dogie
kal. To nam kazdemu wadi
swaty. Amos prawe ar
ka. Przypraw sie aby awy
Bel proti swemu hospodi =
ny. To nam slusne zwla =
stie znamenati gen; gest
geho knam dwogte swate
prygitie. Gedno gest an

tielesenstwi awtom knam
gde twogim gyncem. Blap
prwe yako bytedliny ebogi
gi. Druhe iako lek ar; lue
mogum. Tretie yako gi
sty zprostet. Knebezpeg
nym. Blaypraw kna gde ia
ko bytedliny ebogizy. Ple
to iako; prawi nustr. Dwi
dyus. Kniezegi staw lepe
sobie lidi zachowa milosti
wu dobowarne; swy wyso
sti mogy. Tom mane po
dobenstwie wtretich. K
niehach. weralowych tu se
tak pisse gen; kdi; Kdoba
krale. Blalomonowhu od
swyech radzi staziey. Kch
radu kral ktral by bylo li
du od powiedietu gen; lid
prowesse otlehgenie neb
ge kral. Blalomon bieffe
obtirzyl. A tomu radze sta
zey. Od powiedietu ar
kuz i krali kposluchastli
dnessni den tiechto lidi prof
by adbowawie hinni mlu
witi budes to sie ten den je
tobie radi budu sluziti wff
ech swyech dni. A to take ge
el. Kral. Drebhal. Jes. w knie
hach. Kralowuy. Ester. K
dyz sem nadumohym na =
wody kralowal mognie ne
chiel sem nato me mogy
awysosti blizowati. A se
a i

VORAGINE,, Jacobus
de. Pasionál aneb Knihy o
životech svatých. [Plzeň?:
Tiskař Arnoštových Statut?,
a-z8, aa-kk8, [4] listů.

ofiowate wiegze zpisina msta
 witi kazal grei togo miesta
 kmeze teofilus gmuq wja
 laz wladiti ratu bezporku
 pbezpicie chowaki tak ze gij
 swaty Petre kwekile mdlobie
 przpssed swagti ocy knebesom
 z dwihsz arka Maly iheruzery
 ste wssesz strastnych spomo
 cytelu racy mi spomogy awte
 to me nazy mebt awegas za
 hynu Gemuzto ho spodin se
 ze klas odpowidiel Petre
 azda minis bych tebe ostal ze
 pti me dobowie taku zceg fin
 ies mlawiti wegias wrgis
 nebt tie gij kszko ten genzto
 przyda tie vtiessy Katiems
 Pawel apostol podal otad
 gsa vssysemze swaty Petre
 wwiezem sedit ybned wstaw k
 xomu kmezezi teofilowi prz
 ssed stachosti zeklwiezto zet
 sem wzlacine gemessa miste
 abych mohl vtebe przebyti
 mohlit bych se nannohych w
 iezzech hoditi Tehda teoffi
 lus poze s Pawla profy
 ti aby wge durra przebyl G
 emuzto kdyz powolil aponeko
 liko dnech s Petru dozala
 ze ssel geshozto an gij ledwa
 zyw sedit awel nu se przepadl
 wstiku mdlobu gij hledieti
 nemozar poze zalostiwie swa
 ty Pawel plakatiatakto z

ka. C bratze mnuoy mlawv
 stacho ma wezgy namie gedi
 mawtu hodinu s Petru pa
 k; moha przegzel agrey pozna
 w poze szpiti ale mlawiti fi
 im pwekiku mdlobu nemohl
 Tehdas pawel przystapiw
 ledwa ge? vsta odewzewge
 ho pokrmil seze kterozto po
 km pomale hodiniers. Pe
 tr ze xophl mnu s se Pawla
 chopin ge? xogekowal Mtu
 oba mlafodny plajem twa
 zy spolu drzpege se naplaka
 ssta Potom swaty pawel tap
 nie otad wssed kteoffilowi
 ssel atakto gemu mlawie ge
 stli twego wysokoho stawu ch
 wala wssye gtnosti przyetel
 mze wiezto ze mala zla wieg
 wel nu weliky staw ohawi wz
 pomen se nato gos wrgimil o
 nomu koghobornemu aspofe
 ne? glowieku gemuzto Pe
 tr die gi protiws se ge? pa
 koby on welika wieg byl an
 chudy w hualbem usse mzyuty
 apedwa duffe wniem agedi
 ne gesho zceg gest Takesholi
 tobie fluffe wjalazy drjeti
 an azby sobie wolen byl mo
 hlby se tobie namiegem hodi
 ti nebt palzto oniem lidee pra
 wie ze nemozne vdravuge
 ymetwe kzyehi kmemuzto
 teoffilus weget Nepodobno

gest kcontu Pawls byto pra
 wda bylar gestto ty pwiw ne
 ko by metwe kzyehy mohl z
 alage by se zpofit kmemuz
 to s Pawel wegetake; ge
 kxytus zmetwych wstal iak
 zto lidee wwierale kzyze stu
 piti nech iel take; Petre ty
 miz przpladem palzto wssy
 odidij nechze se sam zpofiti
 ti i ale hotow gest pofy psta
 tpeitit kmemuzto Teofilus
 wege. Pawle zapobiztorat
 mi me? hna gesttot gest prz
 ed zctmezzpema lety um
 zel zmetwch wykzieky aya
 gey bezewsse vuzja zjalage
 zpofimtu zceg s Pawel v
 wssaw k s Petru przpssed
 poze ge? wprawieli ktrale
 gest kmezezi kbyl ge? hna
 w kzyessente kmemuzto swa
 ty Petre weget Pawle brat
 ze oweliku ghy se wieg po
 a hralte koku gest snadna wcy
 mlawtu hodinu s Petru za
 larze kdyz byl wyweden kaza
 hrob otewzietiana swu kole
 nu po kessl zato kmezeze sy
 na metwe wykze ssenie koha
 popwshl i aynded przedewsse
 mi zmetwch wstal To ten k
 meze Teofilus wrgel w
 hezu kusta wwiezyl i awessle
 kdzto miesta; Anstiochie
 w wniem przygwisse se po z

tili Myhned krahny kostel ko
 hu nazest wrgimil ana psterz
 ed togo kostela wysokiy krahny
 stioel postawiwisse s Petra
 natom stole sweliku gti slaw
 nie posadili Mby tu jedie pa
 ko duostoyny stawsta swatym
 slowem kdi nadobut gestu w
 edl Apotom s Petre nato
 stole sedagie sedm let bozie fl
 ow kazal Promezto tentos
 den slowe nastolowanie s
 petra Dmhe wstawen gt ten
 to de propozicjeie karmy kme
 zke nebt palzto prawie mist
 zy je to gah kmeze nappre
 w ple s nositi puzeli Otom
 ze takto pifferze kdyz s Pe
 tre sprwa wtom miestie antio
 chie slowo kazasse wte nezna
 mosti napotupenie kzyestian
 se wiege gedi zli lidee swa
 teho Petra gweisse i hlawni
 gemu profoliki Apotom swa
 tu czerkw gest wstawila aby
 wsspssent kmeze wako; gest
 swate? Petru byla hladda
 profolena napotupenie takez
 aby oniz pless nosyli naswe
 duostogensstwie poddyssente
D. Swatem Matiegi apo
stoli boziem

S waty Matiegi apostol
 apostol ksym zwolenni
 zwole gt na apostol wwie
 k kdyz se gt ydaaw oblesol ch

Euzebij? Papez Euzebij? inno-
zy lide widielano geho swie-
tij Andielee z swateho Ertu z
wody wymnaggi: Pomnohy-
ch gahych kagierz wie Nrya
nowo powstaj. Amperste zemi
mognie se plodieffe: Neb
gin: Constantyn: Eziefarz
przykladasse: Tehda Julia:
nus Papez zamyslil wstoma
przywede aby Euzebius aw-
tom Niesie Nergellis Bi-
skupem byl: Neb to Niesie
tehdy narysowut merysi bieffe
To kagierz wstyssewse aw-
fegzky dweze w kostela zawrzy-
ti zabraditi kazali: Tehda
Swaty Euzebius przyssed
do Niesie Nergellis przed
swym kostelem gen: weygnie
swate kralowny bieffe: Pol-
lekna Bohu se pomodil: N-
ynhed se wstegzky dweze otw-
ryli: Potom Swaty Euz-
ebij? niem Nryanowym kagz-
gom aweliky powstymk byl
Promezto Constantyna E-
ziefarze proti sobie welike? ne
przytele miel: Protoz wozhnie-
waw se Constantyn Eziefa-
rz kazal Swateho Euzebia
gmuzy kagierzom wmoz dati
Gi? to se wen wvazawse ge-
ho dluho bigowawse swysoke
ho zehodu zabredlo doluow se:
chfse: a opiet ho nahom nasy-

lym wytakli Protoz se awel-
mi z byl Ntu mnoho kwe pro-
til: Nedyz gin awstegz bladie
ch nepowolil geho wege opal-
swazawse powwaze ge? swa-
te hredlo ospydlawse: Tak ge-
ho wosobie dogednoho: Ndie-
sta gemuzto: Gyto wolis die-
gi: hanebnie przywede wged-
nom vzkem zalazy geho zam-
ryli: Ten zalaz strasny bie-
ffe: ze ani se skloniti z ani nos
wztahnuti z ani se obratiti mo-
hl: gedime wmenoma akolko
ma hnuti mozyffe: Potiech
gahych Constantyn Ezie-
farz vmrzal: Apotom Julia-
nus Eziefarzem byl: Ten
se chtie wsem sibi wstegzky
Biskupy iate zabradlee sez-
wati kazal: Ntu Euzebius
take Biskupem byl: Potom
pomineli Juliana Eziefarze
pntem Jowinjan Eziefa-
zem byl: zamiehozto kagierz
bugieti nehmieli: Tehda hie
Swaty Euzebius k swemu
kostelu do Nergelli wratil
Ntu ho awstegz lid slawnie
przytial: Nedyz pomalych
gahych opiet se kagierz
wzmohl: Duom Swateho
Euzebia obstupiwse od-
tad geho trzymez wyw-
sse w kamenowali geho: N-
tak se geho Swaty jywot

konal: To se gest dalo po-
koziem: Narzem: Eryste
ho Ezwteho leta: **W**
W sedmi Swatych pab za-
stareho zakona tuto gti

Z Nstareho zakona bylo
sedm bratzenzuow zy-
duow gestto tak twrdie swi-
oy zakon dzzele: ze prwe nez
by byli awprzowe masso gedti
mmo? muk su pto trpieli: nakz-
to hie omich awniebach pisse
Nac habeonim: To sluffie
znamenati podwogi awiez
kterakz kolwiek su stareho za-
kona swietci swata zierkw gi
ch den slawni: awprwe prog-
ch znameinte wtrpente ze ghu
w swem wstawigenstwi nelly-
ch anee muky trpieze sw? za-
kona nez wstali: Duhie pswa-
ty przyklad aby krestiane od-
miech przyklad brali kretak ghu
om wstawigime sw?ho zakona
baniez: h wzne muky trpie-
li: Takez sluffie krestianom
swate wiery krestianske bra-
mity jywot proto waziez tr-
pieti tak odplatu odboha przy-
tieti: To se gest dalo przed-
Bozym Narzemim vmuzie-
me leta Stie? s fedsate? pate?
W Satem Petru apostolu
zuolkow zpowstienie tuto gti
S Swateho Petra zuolkow
zpowstienie progzweu

wiez zierkw swata pamata
ge: Narprwe ze swaty Pe-
tr apostol byl iat awzalarz
w fazem azetiezy okowam a od-
tad geho milostawy gohodom
fegze sw?ho Nngela ztoho w-
rezeme diwne pprostal: Wtom
se tak pisse wstarem wosam: ze
Hewdes Ngrypa do Ryz-
ma przygel: atu aweliku przy-
zen z Synowgem: Tiberie E-
ziefarz mezy seba amezp nim
wzpyml: Protoz ten Syno-
weg ziefarzuow gmenem Ga-
yus s Hewdem ochotnie ob-
gowasse: Tehda wgeden
gras ten Gayus a Hewdes
hpolu nawoze geli: atu He-
wdes zezzew iafnie kretakom
awez: E byste mogli ogz wi-
dieliano tento stazez: Tibe-
ryus Eziefarz vmrzal: Nty
nade wstym swie tem mognie
kralowal: Ta slowa wozatay
gestto ge wezieffe wstyssew ia-
li: Bzo przygel: Tak Ezie-
farz omi ynhed pwnest: Pro-
toz wzhniemaw hie Eziefarz
Hewda w zalaz w saditi ka-
zal: Nedyz gedno? dne wdep-
ryel se kgednomu dzewm: zez-
gel nad se rano nadnim wry-
fedi wozge se diwiti: Ntu dobu
geden zwiezmow wgem wza-
rodie ynzech wstegz bach: przy-
stupiw wege: Nedyz se De-
v iiii

ten kniec przedpawiposta:
wi wojce mluwiti azka: **W**
ktema gtweliki bnoh nafs
Herkulis: **N**ktema ge
weliki wssch bohnow ote:
cz Nowis **N**etabl toho ten
kniec dozeczy az ohen zpod
panwie plamw toho knieze
dosmiti rpakil: **T**ehda y-
nked Swateho **C**zypya:
na a Swatu Justinu tji wo
hance zpanwie wywlekse
stiel atawata tiela przede
psu wchli: **M**tu sstet dni le
jewisse xoto do Rzymia prze
nesena: **T**o se gest dalo wo
bozym **N**awzeni **D**wu ste
ho **W**smdesateho leta

W Swatem **K**ozmie a **W**
Swatem: **D**amianu tuto
se onich takto prawi:

Swata dwa miedzniety
Kozma a **D**amian by
lasta ztoho **M**iesta gestto
Egea slowe gichzto **M**le:
chetna **M**atka byla gme:
nem **T**eodorarziem duch **S**
waty dal vmienie awelkazy:
stwi tak aweligerze netoliko
tidy ale ydobytet wydawo:
wassta odzadneho niz nebe
nize: **M**le wssiem probnoh
hotowi gsuze: **M**edyz ged
no? gasu gedna nemogna
pani gmenem **P**alladya
welike: **B**ozie nalekazytwie

nalozywssy aniz neprospie-
wssy i ktemto swatym przy
sta apnked wydawena by:
la: **B**edy dar dosti dobrey
przyprawiwssy **S**watymu
Damianu tapnie przynesta
Medyz odni niekerak: wzieci
nechiesse podwiem awelike
przysahy zamkwiwila aby ge
dnokrat dar przyzial **T**eh
da **S**waty **D**amian **K**dyz
gegi prwibie se obraniti ne:
mohl chie ge gi naboienst-
wi dosti awgyniti ten dar p-
ryzial: **T**o **S**waty **K**oz-
ma zwiediew pozwaw lso:
bie zswych gum przykajal a
by tiela **S**wateho **D**amiana
na **K**dyz by vmizel podle nie
ho nepochowaliproto ze gt
smiel zate pani wydawenie
dar wzieci: **M**le pak nazey
tyzie jewil se **H**ezys **S**wa-
temu **K**ozmu azka: **N**e-
mity zagle bratui swy? **D**a-
mianowi i neb gest ten dar
zdobery wmyssiem przyzial
Potom pomalych gahiech
geden znamenity **R**zymity
starosta gmenem: **W**yzias
wlyssaw otechtto swatych
mnoho dobrych znamenity-
ch skatkuow kazl ge przedso
przywesti i pozge gich tazy-
ti ktemazyby lidce byli od-
kad by byli aktema by gich

gmena bylar: **K**tomu swie-
ty odpowiediechurwodem g:
sine **Z**arabke zemiergme:
na nasse gsu **K**ozma a **D**a-
mianu amame trzy bratry ge
dnomu gt gmie **N**tymins
aduhemu **L**eontym? atge:
tiemu **E**uprebi? **T**o o-
wiedieni starosta odniech w
lyssaw kazal gum ta swa bra-
try przywesti abohom sie
pohankym modlit: **M**edyz
tomu niekerak: nepowoliki
kazal gie zauze yzanohy
awieslegiz muzyt: **W**z-
zew ani niz nato nebbagi
kazal ge ycechzy zwieziez w
moze wurzy **M**tu dohu bo-
zy andiel imoze ge wywedl
noni opiet przysedse przed:
starostu stali gimzto staro-
sta wege i znamenagi to na
was je stize niekerake weli-
ke bohj swymy gaty lidi ob-
luzgete je namuky niz ne
dba te amozku hlabokost za
nig nemate: **P**rotz chgy
tomu abygte mie nauzyli
ktera su to kusla wasse i at
pomas awymie boha abry
anowa xostupim: **N**ialzto
ten starosta awegerak diab-
lee przystupiwssie giechu sie
geho polizy nestrownie bi-
ti: **T**ehda ten starosta wo-
ge volati **S**watemu **K**oz-

mu a **D**amianowi azka pro-
ssym was ssechetni muzje a
byste swyho boha z amie wo
prosyli: **N**ialz tato **S**wa-
ta bohj se zan xomodistta
tak ynked diablee to? biete
pzeestachy **M**tu dohu ten
starosta pore opit nemudze
mluwiti azka: **N**etabl sem
pomyliti chie zswych bo-
kuow oftati aj se biechu bo-
lowe namie rozhmiewali
Protz gij nechgy toho tr-
pieti byste se wgem mym bo-
hom protiwliti: **T**o wrel sta-
rosta kaza awelikey ohen y:
gyniti a: **K**ozma a **D**ami-
ana wté ohen wurzy i gimz-
to té ohen niz neustkodilale
gine pohany gestto tu sta-
chj spahil **P**oto zapalze wr-
esseni awysofa nazemi pu-
stieni gimzto take **K**dyz ty
muky niz neustkodili kazal
starosta trzy gich bratry aw
zalary wfaditi a: **K**ozma a
Damiana wlyzuzgiz wla-
enowaliti ato kamentie se za
se nawraguge imoze pohy
ny ranilo: **T**o yzew staro-
sta swelikym hniemé kazal
gich trzy bratry zjalaze
wywedag przedkryzy posta-
witi anawateho **K**ozmu a:
Damiana pgedgich ogy:
ma gtryzem yrtiegom stize

Čechy

2) Vimperk

- Pasovský tiskař Johann Alacraw - 1484
- jednolist českého kalendáře, 2 latinské teologické tituly – pro zahraniční zájemce

Albert VELIKÝ. Summa de eucharistiae
sacramento. Winterpergae: Johann Alacraw
sabbato die S. Galii [16.10.], 1484, [108] listů.

Supplicidissime venerabilis do-
mini Alberti magni. Ratisponensis
Episcopi sacrosanctae Eucharistie
sacramento Summe. Non quidē mo-
do disputabilis verumēnā predicabi-
lis. Regitum incipit feliciter.

Quoniam nō nulla. ppter
sui difficultatem. de sacra-
mento altaris tractanda.
ad huius optis referās fi-
nem. de diversis huius sacramenti tra-
ctaturus nominibus. in quibus sex ge-
nera difficultatum. ppter innumera-
biles grās. ostēdit et elucidat. fo. j. a.
De Sacramento est in genere gra-
ne fer caus. et q non nisi bona gratia
esse possit deducatur. xiiij. auctozata-
tibus. fo. j. b. d.
Sacramētū hoc eucharistia dicitur.
quia non datur nisi a gratissimo o. p/
pter sex causas. fo. ij. a.
Sex sunt que faciunt cor. omne exu-
berare. ibidem.
In hoc sacramento deo cōmunicat
nobis suam deitatem. et seipsum to-
tum in nos infundit. fo. ij. b.
Deus suā omnibus cōmunicat boni-
tatem. et ad omnia diffundit. ibidē. c.
Et sua nobis. puidit benignitate. et
hoc sacramentum nobis preparat ad
ibidem. c. d.
Dea voluntate. pietas inclinavit. ad
pandū nobis hoc sacramētū. fo. iij. b.
Deus in sua dulcedine. de nobis dul-
citer cogitat. fo. iij. c.
Hoc sacramētū est inauratis. quā
in divina percipimus dulcedine. fo. iij.
c. d. fo. iij. a. b.
Lustrus crumina qua nos dilexit ca-
ritate. hoc nobis exhibuit sacramen-
tum. fo. iij. b. c. d.
Lustrus ex sua placabilitate. nō ni-
si p nobis. graciōsa cogitavit. fo. v.
b. c. d.
Sacramētus; illud bona gratia dicit
que nisi gratissimū preparat. vj. a.

Amici carissimi et optimi. p optimas
reficiuntur gratiam. ibidem.
Amia christi sūt gratissimi et digni-
simi vt p optimā reficiantur gratiā.
fo. vj. d. vij. a.
Hec sup habundantiam gratissimū
dicit gratissimū esse non possunt. nisi
p optimam gratiā. digni sint effecti.
fo. vj. d.
Gratissimū sunt fonti omnis gratie si-
miles. fo. vij. a.
Hoc sacramētū non nisi bonā gra-
tiam opatur. ppter. iij. fo. vij. b.
Hoc sacramētū. habet hoc. ppiū
q est cordis humani confortatum
ibidem. b. c.
Sacramentum hoc. est gratie pec-
nalis. cozā deo inuentiū. ibidē. c. d.
Hoc sacramētū est deo spocialiter
acceptū quia specialis grane est offe-
suum. fo. vij. d. vij. a.
In hoc sacramento. nichil est nisi gra-
tiam et gratia plenū. ibidem. a. b.
Hoc sacramentum est gratia super
gratiam. ppter sex. fo. vij. c.
Eucharistia sup gratiāz cōmuniōis
conferat nobis gratiam expiatiōis a
peccatoz; pialius. fo. viij. d. ix. a.
Item confert gratiāz redemptionis
ibidem. a. b.
Confert etiam gratiam viuificatio-
nis. ibidem. b. c.
Confert gratiam spiritualis refectio-
nis. ibidem. d.
Eucharistia dat fructum. beatitudi-
nis eterne gloriā. fo. ix. d. x. a.
Hoc sacramētū omnis gratie est p-
tentium. fo. x. c.
In hoc sacramento ebristus continetur
in omni splendore sanctitatis et ple-
nitudine. ibidem. c. d.
Lustrus continetur ibidem in copie
et affluente plenitudine. fo. xj. a.
Totum quidem sanctitatis et gratie
est. hoc sacramentum in sue humani-
tatis agro. germinavit nobis. ibidem
a. b.

Totū quod est nostre salutis ab hoc
prodest sacramento. ibidem. c.
In hoc sacramento nichil nisi gratie
plenitudo percipitur et cognoscitur.
ibidem. c. d.
Secundo de genere sacra-
mētū doni et muneris et pri-
mo de donantis pproprie-
tibus tractatur. fo. xj. d.
De magnifico donatore. in donans
largitate hoc donum datus. fo. co/
dem. d. xj. a.
De bilateralitate donantis in ipsa donā-
tione. fo. xj. b.
De donantis affectu in dom caritā-
te. ibidem. d.
De doni. pparatibus. fo. xij. a.
Hoc sacramētum est nobilitatis do-
num. ibidē. m.
Sacramentum hoc est donum et mu-
nus in sui copiolitate sufficientissimū
fo. xij. c.
Item est donum vilitatis. fo. xij. a.
Et si donum conformitatis. ad donā-
tem. vt in ipso donans totus sit et re-
tus habeatur. et dicit memoriale do-
mini. fo. xij. b. c. d.
De eius proprietate cui sit donatio.
fo. xv. b.
Et donum sit et effectuosum cui do-
natur. ppios veri domi perficiens et
fectus. ibidem. c. d.
Donum si sit conueniens et pporcio-
natum cui donatur. fo. xvj. a.
Hec monens et pauerans est donūz
cum eo qui accepit illud et in vita et in
noxe non sit euanescentes. sicut donā-
tū in mūdi vanitate. fo. xvj. a. b.
Erro de cibi et potus pre-
ciosissime eucharistie tra-
ctatur ibidem. b.
De cibi huius nobilitate et
in quibus inuenitur significat? ille ci-
bus. fo. xvj. b. c. d. xvj. a.
Hoc sacramentum in vitulo et angu-
lozum eca pfigurati est. fo. xvj. d.
Item in edo quanti ad causam me-

morationis est significat? fo. xvij. a. b.
Signatus est in grana duobus. ibi-
dem. b. c. d.
Et sacramentum hoc et māna cōue-
niunt in loco exbibitionis. fo. xvj. a. b.
Sacramentum hoc et māna conueni-
unt in defectione. ibidem. c.
De huius sacramētū materia ibidē. d.
De huius cibi suavitate in causā do-
fo. xvj. a. b. c.
De huius cibi lauitate. ex preparatio-
ne que cōsistit in quantoz. fo. xvj. c. d.
De patris potentia. filij sapientia. spu-
ritollanti bonitate hunc cibum pre-
parante. fo. xvj. d. xvij. a. b. c. d.
De diuine bonitatis habundantia.
qua dat impensas. ibidem. d. xvij. a.
De huius cibi sacramentalis sanita-
te. fo. xvij. b. c.
Hic cibus sanus est. ab infirmitatis
causa nos pferuando. fo. xvij. b.
Iste cibus infirmitatis causam expel-
lit. fo. xvij. a.
Et huius cibus sanus est. sanitate restau-
rando. fo. xvij. b. c.
De huius cibi nutritiuitate. ibidem. d.
Iste cibus est celestis virtute nutri-
tiuus. fo. xvij. a. b. per totum.
Iste cibus veri cibititate est nutriti-
uus. fo. xvij. a. b. c.
Et huius cibus confert immortalitatem et
mortalitatis radicem. fo. xvij. a. b.
Hic cibus cibatur virtute excellen-
tium vincentis et ad se conuertente
ibidem. d. xvij. a.
Iste cibus pascit vniuersali virtute.
corpus nutriendis et animam. fo. xvij. b. c.
Et cibi huius ad cibatum cō-
gruante. fo. xvij. a.
Similitudo nostri ad ci-
bum per digestionem est
peccati compunctione et seruentis de-
siderij deuotione ibidem.
Similitudo nostri ad christum qui ci-
bus noster est in sacramento in yma-
gine. ibidem. c.
Item Similitudo cibi istius ad ciba-

Cum continētia enī signi habet pue-
 mentā. quia vt refectione continetur in
 eo: cum p̄nētia aut loci habet cōue-
 nientiam. qui scōm dicitur habet cōue-
 nientiam. in forma illa ch̄astus nō extra cam
 p̄tinetur sacramentali p̄nētia cū dei
 rate aut relata ad locū habet p̄ueni-
 entiam. quia est in toto totus et i qua
 libet p̄te totus. Cum loco aut descri-
 ptiuo corporali habet q̄ est capaci-
 tatis quantitatie sicut i antebabitis
 diuini et cum hoc gratia. i. p̄pter
 diuersa diuersoz que sunt in ch̄asto
 p̄ueniant: non licet attribuire alicui
 eoz quod p̄uenit sibi ratione alteri
 et si fiat incidit fallacia accidentis v̄l
 figure dictionis ex cōmuratione mo-
 di predicandi. Ad obiectum aut in p̄-
 trariū dicendū s̄p̄ne p̄tractione sui
 ē i tā p̄uo toto et etiā i mima ei p̄fesi
 ad mima frāgatur. Et si q̄ntur quō
 hoc potest esse. Dīcimus q̄ hoc est d̄-
 eugentia sacramenti quod aliter p̄se-
 cū nō esset sicut ante dictus est. Ipsi
 enī sacramēto attribuitur p̄nētia
 corporis diuini et tibi et ideo quocun-
 q̄ faciūt ad hoc debent sibi attribui
 et nō alia corporis aut diuini est esse
 in pluribus locis simul quia est in ce-
 lo et i quolibet altari et hoc nō p̄uenit
 corpi simpliciter accepto nō diuino.
 Corporis etiā diuini est intrare dan-
 tis signaculis. exire sine fractura et p̄-
 pressione sui et sine fractura corporis
 p̄ quod transit et sine cōpressionē. Et
 sic istius corporis dominici vt tibi ē
 esse sine sui contractione in toto et q̄li-
 ber parte. Mas enī potestates exer-
 cer deitas in humanitate ad sue glo-
 rie et maiestatis demonstrationē. q̄
 sicut dicit damascenus q̄uis natura
 diuina et būana in ch̄asto suis cara-
 cteristicis ydeomatib⁹ hoc est distin-
 ctius p̄prietatib⁹ sunt distincte. Ita
 q̄ vna est eterna impassibilis imor-
 talis et huiusmodi habens. Alia aut
 temporalis passibilis et mortalis. ta-

nota huiusmodi dicitur p̄
 p̄tate q̄ est altari

fractus exiret
 deitas

men in operationibus sicut idem dī-
 cit damascenus sanuice circūdunt
 sicut ad tactū humanitatis mūdatur
 leprosus opatione deitatis inceden-
 tis in opatione būanitatē et sic de in-
 omnibus signis videtur. ita etiā p̄-
 tinentia formaz in sacramēto q̄ ch̄as-
 tum p̄nēnt incedit diuinitas p̄ter
 uas a p̄tractione et diminutione et figu-
 re humane aliqua immutatione. Ad
 aliud autem quod inducitur respon-
 sio patet per predicta.

Is itaqz ad determinatō-
 nem dicitur expeditus lu-
 amus q̄ ch̄astus in sacra-
 mentalibus formis p̄nēntur. vt in loco
 sue gloriosissime habitatiōnis. vt in
 aula dulcissime refectionis. vt in atrio
 vel misterio spūalis mactationis et
 ymmolationis et sicut in nexu amias
 sime p̄nēntis dei et hois. Et d̄ p̄i-
 mo hoz modoz aduertēdum est q̄
 in nullo loco sue habitatiōnis ita cer-
 tudinaliter et infallibiliter inuenitur
 sicut in huiusmodi loco sue habitatiō-
 nis. iij. Regū. viij. Domin⁹ dicit vt
 habitaret in nebula. nebula aut bo-
 sta sacramenti vocatur ex quo dicitur
 et statuendo sicut omni tēpore glorio-
 sus et certudinaliter in hoc loco in-
 uentur Ezech. xliij. Sicut hois locus
 soli mei et locus scabelli pedū meoz
 vbi habito in medio filioz israel au-
 ferant a me ab dominatōe suas. q̄
 nō decet vt ad locū glorie mee vbi
 cum eis habito homo imundus et ab
 dominabilis accedat. Dicitur enī
 moysi. Exod. iij. Ne appropies inq̄
 huc sed solve calceamentū tuum de pe-
 dibus tuis. locus enī in quo stas ter-
 ra sancta est. pedes enī anime sūt in-
 tellectus quo pede graditur ad d̄ita-
 tem. Et affectus quo pede graditur
 ad d̄itrem q̄ d̄iu istū pedes peccati
 pelle p̄ placentiā peccatoz delecta-
 tionum cuncti sunt ad locū istum non

licet appropinquare. Si autē peccor
 na pellis abiecta est nudo et simplici af-
 fectū p̄ fidē et nudo et simplici af-
 fectū p̄ deuotionē. tunc demū admittit
 tur ad gloriose habitatiōnis accel-
 sum. q̄uis enī terra sit corp⁹ ch̄asti.
 quia. p̄pter nos de terra sumptū ta-
 men ad mirā sanctitate huiusmōi ter-
 ra p̄ueta est. dicēte. p̄pheta. Scito
 te quoniā misericauit d̄ns sanctū suū
 quia sanctū sanctorū ch̄astū in se et su-
 is admirabile gloriā p̄uexit i hoc lo-
 co nobiscū est velatus pietē specierū
 sacramentaliū nostrā deuotionē. p̄spi-
 cians et per fenestras reuelate nos re-
 spiciens et an. ij. En iste stat post pie-
 tem nostz. p̄spiciēs p̄ fenestram et p̄-
 spiciēs p̄ cācellos. p̄ cācellos aut vel
 fenestrā p̄spiciēs nō videt q̄ videt
 Ita in sacramēto videt nos domin⁹
 q̄uis nō videatur a nobis. Sūt autē
 fenestre p̄ quas in sacramēto fert ad
 nos veritas et sūt cancelli p̄ quos nō
 bis interlucet d̄ituz ch̄asti bonitas
 quib⁹ v̄ijs ad nos sue lucas dirigit ra-
 dios ch̄astus q̄uis nos cū nō nisi ve-
 latū videamus. hoc est tabernaculū
 quod sicut de⁹ et nō homo. sicut dicit
 Ysa. xxxij. In quo tabernaculo ve-
 raater habitat ch̄ast⁹ deus et homo
 Heb. ix. Per amplius et p̄fecti⁹ ta-
 bernaculū nō manu factū id est non
 huius creatiōnis ingressus est. q̄s enī
 hoc tabernaculū ita figere potuit vt
 starent forme accidentales sacramen-
 tales sine subiecto nisi deus. p̄certo
 nemo. Quis in hoc tabernaculū in-
 gredi potuit sine sue quātitate con-
 tractiōne q̄ nullo modo est humane
 creatiōnis nisi deus et homo ch̄astus
 p̄fecto nullus. Apoē. xij. Ecce tab-
 naculū dei cū hominibus et habitabit
 cum illis et ipsi populus ei⁹ erūt et ipe
 deus cum eis. erit eoz deus. hoc ē tā
 bernaculū amirabile multis mirabi-
 libus depictū et ad excubias dei p̄fec-
 tum de quo dicit in psal. Ingrediar

in lo. taber. admira. vsqz ad domuz
 dei. sic igitur sicut in loco gloriofissi-
 me habitatiōnis de⁹ homo ch̄ast⁹ ha-
 bitat in hys formis de quo dicit Ge-
 nes. xxvij. Vere dominus est in loco
 isto et ego nescieb⁹ et itez idem. Non
 est hic aliud nisi dom⁹ dei et porta ce-
 li. de quo psal. dicit. Domine dilecti
 decorem domus tue et locum habitati-
 onis glorie tue.

Et etiā ē aula dulcissime
 refectionis et hoc est quod
 dicit Luce. xxij. Vbi ē di-
 uersozū vbi pasca cū di-
 scipulis meis manducem. Istud est
 enī diuersozū ad quod in omni mis-
 sa diuertit ch̄astus vt in eo refectiones
 parer discipulis nec amplū ch̄astus
 sustinebit illud impozū quod dicit.
 Luc. ij. Rediuit se in presepio q̄a
 nō erat ei loc⁹ in diuersozio. In hoc
 enī diuersozio semp sibi locus est vt
 discipulis suis hic parer epulati ones
 q̄uis etiā iste forme sacramentalis in
 quib⁹ ch̄astus vt ab⁹ p̄tinetur signi-
 ficari possint p̄ p̄sepe in quo recia-
 tus est domin⁹ vt cibis iunctorum.
 Ysa. pa. Cognouit bos possessorem
 suū et asin⁹ p̄sepe domini sui. Bos
 enī est sacerdos et clericus terrā cor-
 diū fidelū excolēs et asinus est layc⁹
 simplex onus domini portās et domi-
 no strar⁹ vt vebar et portet dominū
 et vterqz cognouit dominū suū vt ei
 bum in hoc p̄sepe sibi esse p̄positū.
 Ad hoc p̄sepe vt bonū animal suspi-
 rauer. Job dolēs. vj. dicit. Nunquid
 mugies bos cū ante p̄sepe pleniū ste-
 terit quasi diceret nō mugiet. sed fru-
 etur dulciter cibo sibi p̄parato hoc est
 cenaculū quod ostēdit homo lagenā
 vel āphorā aque baulās. de quo di-
 citur Mathei. xxvj. et Marci. xiiij. et
 Luce. xxij. Ipse ostēdet vobis cēna-
 culū grande sue magnū strarū et ibi
 parate. Ad hoc enī cenaculū nō po-
 test ducere nisi homo. nec mundare

nece sane fecerit. quia in compunctio
ne deus peccatum dimittit & dimisso
peccato & hoc in comunione sancto
rum & tunc communicare poterit. Con
fessionē autē ut dicit differre poterit
tribus de causis quarum una est quod forte co
fessioē p̄pau non statim dicit poterit vel
tunc tempus confessionis fm̄ statu
tum consilij non ad huc venit vel in
firmitatis necessitatis articulos con
fessiones non exposcat. Ad hoc quod
dicitur de magistro Illegone dicens
dum quod loquitur in casu in quo vlt
pus consilium vel articulus ne
cessitatis confessionem exposcat & pre
sencia habetur confessio. Ad hoc
quod de apostolo obiatur dicens
quod satis se probavit qui per viam co
ntritionis iniquitatem in se non inue
nit. psal. Probabo me deus & tempus
me viret meos & cor meum. & vi
deli via iniquitatis in me est.

Quando tractandum est
quoties aliquis debeat co
municare. De hoc autē
dicit canon antiquus quod ad
minus ter in anno. In natali domini
Pascha & Pentecoste est comu
nicandum & ad illa festa debet se bo
mo preparare. quia etiam ter in an
no tribus israel conueniunt in ieru
salem ut epulerentur coram domino
Concilium lateranense dicit quod semel in
anno ad minus est confitendum & co
municandum. Aug. autem dicit quod
omni die communicantem non repre
hendit si ex deuotione facit. raro eti
am communicantem non reprehendit
si ex humilitate dimittit. Beatus au
tem Gregorius in diuino. quendam sa
cerdotem laudat qui omni die ex de
uotione celebravit. Beatus autē Be
ronimus in vitalis patrum laudat ab
batem qui post susceptum ordinem nō
quod ex reuerencia sacramenti celebra
re ausus fuit. Et in hys omnibus vi
detur michi esse dicendum quod mediis

tenere est beatorum. quia in medio tu
tissimus ibis aliquando celebrando et
aliquando inter mittendo nisi officiu
um exigit ut omni die celebrat. De
hys autem qui multas omni die co
municant videtur michi quod acriter re
prehendendi sunt. quia nimio vsu vi
lescere faciunt sacramentum. & poti
us ex leuitate mulierum putantur es
se desiderium quod ex deuotione causa
tum.

Ultimo autem querendus
est de huius sacramenti du
plici manducatione. sacra
mentali scilicet & spiritua
li. Sacramentalis quidem est quan
do sumitur vsus ad preceptione sa
cramenti. hoc est vsus ad preceptio
ne veri corporis Christi. & hoc quidem
modo sepe sumitur etiam ab indignis
sicut a iuda sumptum fuit & hoc quid
dem sacramentalis sumptio fit secu
dum confessionem de re garij quan
do ore sumitur et dentibus atteritur
corpus de mī. quibus de atteritio &
masticatio ad formas in sacramenta
les referatur. sicut in antebabitis in
terno huius sume tractatu est ostē
sum. Spirituales autem sumptio siue
manducatio fit quando percipitur sa
cramentum vsus ad gratie spiritua
lis preceptionem. Et hoc fit dupli
ter. aliquando enim spiritualis est eius
sacramentali. aliquando autem est
sine illa quando sacramentum arti
culus necessitatis & non contemptus
religionis excludit. Que autē sit gra
tia in hoc sacramento percepta mul
tum impemissus determinatum est.
hoc autem modo omni die percipere
sacramentum spirituali manducatio
ne est laudabile. quia de illa scriptus
est. Eccl. xxiij. Qui edunt me ad
huc esuriunt & qui bibunt me ad huc si
ciant. nec vnus de illa dulcedine faci
abitur aīa in hac vita. sed dicit psal.
Continue facietur cum apparuerit

glori. Nec de de eucharistia propter
honorum id est cibus a nobis scripta
sunt ex quibus multa alia intelligi pos
sunt. Et quicquid lecto in diebus di
splicet peccat simplicitati. quia si nō
sobrititer. tamē vtiliter multa in eis
dicta inueniet. Amen.

Tractatus Alberti magni
diuinitissime Eucharistie comē
dato: ius obiectōmbus quibus
dam & solutionibus earum pro
comunione prefate eucharistie
insens. Impressum in Vniuersi
tate per Johannem Blacra
Anno domini Millesimo qua
dringentesimo octuagesimo ter
tio. Sabbato die sancti Gelli
confessoria. Amen.

Alberte rite comedas panem vite.
Et oculi saluti manas a latere vitæ.

stam.

Handwritten notes in the right margin of the top page, including references to 'S. Alberti' and 'Tractatus Alberti magni'.

Handwritten notes in the right margin of the middle page, starting with 'ut fupra supradictum quod e fupra'.

Handwritten notes in the right margin of the bottom page, starting with 'Quia e appetitus humanus'.

Čechy

4) Praha – 1487 (Žaltář)

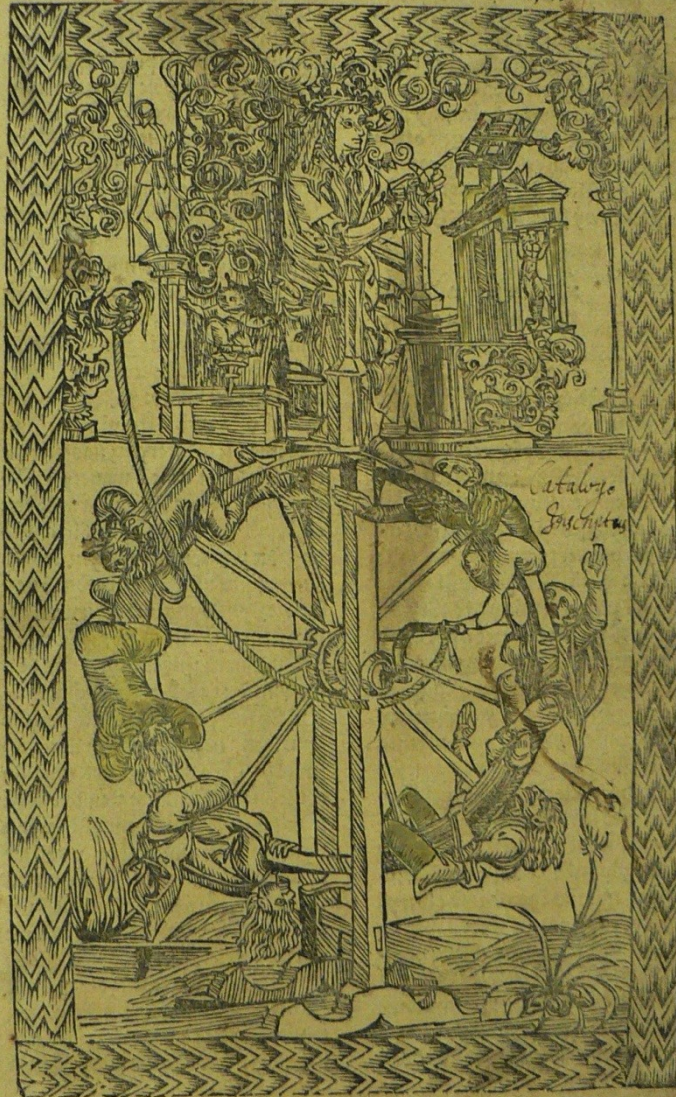
Mikuláš z Tišnova (od r. 1489 v Kutné Hoře)

1488 – tisk Bible (neilustrované) – na Starém Městě –
tiskař Severin

Tisky v češtině

Stejně tak i produkce menší officíny tzv. Tiskaře
Korandy (1492-1496)

Franciscus Petrarca
Franciscus Petrarca

PETRARCA,
Francesco. *Franciscus
Petrarcha: Knijehy dwoge
o leekarztwij proti
sstiestij a nesstiestij totiž
proti libym a protiwnym
wiczem. W Slawném
Starém miestie
Pražskeem wytisstieny:*
[tiskař Bible 1488 - Jan
Kamp?], 1501, [255]
listů.

wssak miz mienie proto nennje nembie
cinych: ale neszlyny ge gich poszet.
Za miz ge gednak ktery giny hzyuch
gestto by gey tak mnoz sowy tapy
li: a tak mnoz sowy tapy
dzieli. Czynnz kedy zawru. Ma te
hdy owssam neroko sowy ale nay
wyzej myslu a sodem potupena by
ta newdieciny: a ma se gye kady
w sobie warowati a przed niy wickati
ama gineem ma tu snassit: yakoz y
gine wiesz giny hemzj lidstee po
kolenie: gich to zly boynie magu: a
dobru giny gwiesen bywagu. Sna
fleg wdy a radug se radiegi z toho
zety snassit newdieciny: nez
li by saam newdieciny byl. Za
loft. Newdiecinych mnoho mal.
Za. Wskledz toho: aby ty tjem
ponekid winen nebyl. Neb mnoz
kdy: chycig byti dobrodycne gso
chubni a ti gestto dobrodycnym oci
wystreaga. A takowu gso taczli
de: gich to dobrodycne wyjez kzi
wdy nez mibosti przynast. Gye. A to
miz gynccho nenne: geduce za opla
telnenu wstis sobie dobyt. A wpc ta
blaznowa gest. Za. Anoby m do
brze wczynw: mnohe gestto na to
zle pomnuc a newdiecinec snassit
Z. Bol. Z dali ty giny toho zawiadys
a swo powahu o gich chielby smie
nia. Neschag toho cyniti profym:
nesh gest gny chie hzyuch: ty na
swo stranu przynit zniost. Za.
Anochomam newdiecinych. Ro.
Uzj: cieleklyssien: snad to: aby
przesal dobrze lidem cyniti: a aby
sobie samcomu z czynie winy sskody
neshynul. Ano radiegi ty tomu na
odpor cyni: a pomewadi mnoho ma
newdiecinych: mleg o to pecy aby
gich nenne gestie wyjez miel. Bu

dejs pal macti: budesl mnozym do
brze cyniti. Neb mnoho wydycky
bylo gest newdiecinych: ale wyjez
gest gich nenne: a begym se to aby
to zajrak nebyl weliky: kzy by me
kto hnd wdiecynim byl. Tak na kiz
dy den wyjez a wyjez wstrecky wie
cy gdy zpier: takowa gest ciech ge
stto zadagj dobrodycny zlost: tak
wee gest ciech gestto ge beru na me
zapomennije a takowa pychar: wssak
proto nena se od cynenne dobrodycie
niy przestati: ani pro nennawist
nych magu. Neb gich lidce osy wylpaci
kerezto osy magu radiegi ginych
stepota mileysne cyniti. Za. loft.
Anochomam newdiecinych. Ro.
Wylli gsy ty mnozym takowy rez
pomen se. Neb gedna newdieciny
nad druchomstij. Jakoz to y w g
nych wieszch bywa: gedem hzyuch
mnohekar druchcho hzyuchy po
msta gest. Za. Anochym newdie
cynim gsem prospiel. Ro. Anoch
hym nechodnym prospien lepe gest:
nezi gednocho hodnecho opustiti. Pro
to: neprzesawag: ani pro nennawist
zlych: dobrotych obzyepuow se za
wug: ani przestawag gnyim pro
spiewati: pro to ze toho giny nedobee
znagu: kerymz petom dobre cyni
ti budes snad ti lepe poznagu: pakli
y ti miz: kzy ty znati budes boha a
sebe samceho: dosti gest. Nenne ta
prawa dobrota: kerez a odplacie
swiedomije nema dosti. Za. loft.
Ze gsem mnozym prospiel: zlem
se to wnel darzilo. Ro. Wariug
se toho: aby gednocho wina newss
dila druchcomu: a toto gest tiejshe
wiesz: aby newsskoda tobie. Pokus
tynych: snadi se lepe zdary. Neb
netheru gestto dloho newdieciny byli

ky: gich mysl kamba zera pilat: poro
byli natwdeciecy: a nadege o nich
zracena o weliko lichwo zaf se na
wratka. A to ge to: ze kchoz ge
mnohekar powimny zadangsa new
cynil: to on gestto mienimz pominen
nebyl sam od sebe wczim. Neshy za
dny dobre kerek nezahynul. Ktoz
dobee giny: przedwsseni ginyim na
se pomysl. Neb gistic gedna gino
mnohe pspiewa: ale prwnij a nay
wieshij dnel gino stniost na to se kch
gic niy nawracuge. A tak nesh se trez
bas wssielit zly a newdieciny: nepre
stane proto muz dobre od cynenne
dobrodycne. Neb ty wicia kerez na
mnohe rozpyhige: sobie kromaz
dij: sam gsa swoy dobrodycne:
keryz aspon sam nenne newdieciny
Z. loft. Rozhazel gsem dobro
dycne na newdiecine. Ro. Anoch
An wdieciny dawati newdiecine am la
komy. Ale tje ge striedrost wiesh
cym nadege odplacanie mensie

O SliżebniŹyech zlych. Roz.
mlowanue prw. Za. loft.
Zlym sliżebniŹy se oblezen
Z. Woy. Nynne prawie p
wys oblezien se: meby se
zdalo zes giny obrazen: ale oblezen
gso byl: ne ciledi tme woyse ale ne
przawsthy. Za. loft. Neshkery
ni gse obcyzen sliżebniŹy. Ro. Anoch
T wogi hantowe pti tobie boynigj
melahodnige to wiesz. Za. loft. Kedy
mi sliżebniŹy obeknan gsem. Ro.
Z. Ty gestto se te obeknan mny
kmiti: newselece ge to mussenne.
Za. SliżebniŹy obeknan sem nay
horstam: obcyzmyti a hlawymy:
zlodeg: lharz: neshy darzmy. Ro.
Lzo ge weba mmo wlastnych wie

ci sliżebniŹy w wyglati: woy gest
ne sliżebniŹy: a wssed to pogod
ny wyslowis. Za. loft. SliżebniŹy
mogi mne oblezit: go k to radis.
Ro. Lzo bych k to radil newgo
bych gine: powiediel nez tito.
renewow rcs: ktera wiesz w sobie a
ni mery ani rady nena zaduce: we
rady zprowati nemozes. Ale wssak
w we wici znane so Seneky rady.
K woyz wely jw byti sliżebniŹy
prawlky: ochotie: doberawie. We
lij aby s nym prawlky obzowal: a
le skerym: gistic s kmiti s nym: ob
gowanige rody potupu. A to gestie
to przidawa. Mafy prtwestranij
gich ne ditje ale slow wzwati. Lzo
wdy to ma byti przy rcs sliżebniŹy
ciech zachowanawo: keryz so k roz
kzanij panse: hlystij a k snidie le
ni: a keryz panuow swoych kerek
ewdo new potlacigj. Mado jw
Senek: ze magu prpustiwani by
ti k rcs: k rade a k kwasi. Keryz p
spowssiem wstreckij: blazniwij: o
zralij: newierij: kedy: keryzto a
ni moho zdrejci rcs: am magu rady
a k was obzydugj: o zdrawie a o zy
wot a o strel a o powiast pamie ne
dbanliwie pecigj: ale swee lakdy a
chlipnosti welni so pilni. Ale snad
Senek: pto ge to radil: ze ge miel
ze to gey ge gny prwee o priceli byl
powiedel pwege y o sliżebniŹy. Pro
to gest to sliżebniŹy drzjo zge
wierny: wzymis to. Ale wieram
otom ze na to nennylis: ze z nay
lepshich lidj bywagu prwalce: sli
żebniŹy z nayhorshch. Wstie by
pal tshyze kesh wierzyl ze Wk gest
beranem: nebudet pro to beran.
Za. loft. Obeknan se a to sliżebniŹy
go mi lito radis. Ro. Anoch

wssak niez mienie proto nemie newble
 cnyech; ale necislny ge' gich poget.
Uni; ge' geonak ktery gny hzynech
 gestto by ge' tak mmozny slowy napi
 li: a tak mmozny skucenie oblatili a
 dzicli. **E**z; tchdy; zawru. **M**a te
 hdy owssam newble slowy ale nay
 wjeze; myslu a sodem potarpa by
 ti newdiecnyost: a ma se gye hdy
 w sobie warowati a przed m' otiekati
 ana gincem ma g' s'nafti: yad; y
 ginc wiczy gini; henzu lidstee po
 kdenie; g'ch; to zly hzyne magu: a
 dobtu gini g'wiscem bywagu. **S**na
 sseg tchdy a radug se radug; z toho
 zety s'naftiecs newdiecnecho: nez
 li by saam newdiecny byl. **E**z
 lost. **N**ewdiecnych mnoho nale
 za. **R**oz; k'leci; toho: aby ty tycm
 poniekad winem nebyl. **N**eb mmozny
 kdy; chze g'at' byt dobrodycne ge'
 chubny a ti gestto dobrodycnym eci
 wystelagu. **A** takowu g'wiscu li
 de: g'ch; do dobrodycne wjeze k'zi
 wdy ne; mlotti przynass' g'ne. **A** to
 miz g'gnccho nemie: geduce za opla
 cel nena wst' sobie do byt. **K**wie ta
 blaznowa gest. **E**z. **M**nozny do
 brze woznuw: mnohce gestto na to
 zle pomnie a newdiecne s'naftiem
Ez. **E**zali ty gini toho zawidus
 a swo powaszu o g'ch; chze by s'ime
 ni. **N**echac toho cymti profym:
 nech gest' cny; chze hzynech: ty na
 swo stranu przynass' g'ncost. **E**z
Mnoznom newdiecnych. **R**oz
Ez; g'ch; s'lyst'ci: s'naft' to: aby
 przest'at do brze lidem cymti: a aby
 sobie samcem z g'zycy winy s'ody
 ne cymt. **A**wo radiegu ty tomu na
 odpor cym: a ponewad; mnoho ma
 newdiecnych: miz o to peccy aby
 gich nymie gesttie wjeze miel. **B**u

defta pal m'iceti: budesl' mmozny do
 brze cymti. **N**eb mnoho widyzy
 bylo gest newdiecnych: ale wjeze
 gest' gich nymie: a begym se to: aby
 to zajrak nebyl weliky: kdy; by me
 to h'nced wdiecny byl. **T**ak na h'z
 dy den wjeze a wjeze wstacy wie
 cy g'wo zpier: takowa gest' wjeze
 s'ito; adagu dobrodycny zlost: cad
 wce gest' ciech gestto ge' bery na nie
 zapomenitje a takowa pycha: wssak
 proto nena se od cymnie dobrodyc
 ni przest'ati: ani; pro nena wst' se
 pych magu; sobie lidce oczy wykypati
 k'erezo oczy magu radiegu cymych
 stepota mleyshje w'g'iti. **E**z
Mnozno yama newdiecnych. **R**oz
Bylli g'ch; ty mmozny takowu rez
 pomci se. **N**eb gedna newdiecnyost
 nad druzny m'it'ny. **N**akozto y w'g'
 nyech wiczech bywa: gedem hzynech
 mnohok'at' druznecho hzynechu po
 msta gest. **E**z. **M**nozny newdie
 cny g'gem prospiel. **R**oz. **M**noz
 hym nechodnym prospieti kepe gest:
 nezli gednocho hodneho opustiti. **P**ro
 to; nepr'est'awag: ani; pro nena wst'
 zlych: do brzech obycy now se zba
 wuz: ani; przest'awag cymym pro
 spiewati: pro to; ze toho gini nedobee
 znagu. **K**tery; potom do brze cymt
 ti budes' s'naft' ti kepe poznagu: pakli
 y ti miz: kdy; ty znati budes'a boha a
 sebe samceho: dosti gest. **N**emie ta
 prawa dobrota: k'era; na odplatie
 swiedome nena dosti. **E**z
Ez g'gem mmozny prospiel: zlem
 se to w'it'ch darzyla. **R**oz. **M**noz
 se toho: aby gednocho wina newss'd
 dila druzcem: a toto gest' tieshje
 wic; aby newss'ddila tobie. **P**okta
 cymych: s'naft' se kepe zdaziti. **N**eb
 nek'ery gestto d'wo newdiecny byli

ky; g'ch; mysl' h'ansa z'ed'p'at: poro
 byli nawo de'ne cymti; a nadze o m'ch
 z'ed'at' a weliko lichwo z'ase se na
 wratka. **K**to' ge' toto: ze ch'os; ge'
 mnohok'at' powimny zadati g'ni new
 cymt: to ten gestto m'czym; powinen
 nebyl sam od sebe w'g'it'. **N**eb; za
 dny do brze s'it'at' nezahymt'. **K**to;
 do brze cymt: przedewssent' cymym na
 sefe pomysl'. **N**eb; g'istie gedna c'nost
 mnoh'ie p'piewat': ale prvini a nay
 wicest'ij d'nel c'nost' na to' se k'oz; g'ci
 ni; nawracuge. **A** tak' neche se rze
 bas wssiclni; zly a newdiecny: nepie
 stanec proto muz do brze od cymnie
 dobrodycne. **N**eb; ty wicet' k'ere; na
 mnohe rozpytluge: sobie hromaz
 di; s'ant' g'ni s'antoy dobrodycne;
 k'ery; aspen sam nemie newdiecny
Ez. **R**oz; hazel g'gem dobro
 dycne na newdiecny. **R**oz
An' w'ed'cny dawati newdiecny se ani la
 domy. **A**le t'ch; ge' s'it'ed'rost' wicest'ie
 cym nadzege odplacanie m'essie

Ez. **S**li; zebnyech zlych. **R**oz
 mlowanje rze. **E**z. **S**li; zebnyech
 zlych s'li; zebnyech se oblezen
 z. **R**oz. **M**nozny prawie p'
 w'iss' oblezen se: niebyt' se
 zdalo; ze g'ymt' ob'razen: ale oblezen
 g'ch; byl: ne g'ledati twe woyste ale ne
 prz'at'ist'ym. **E**z. **N**est'ed'ceny
 mi g'ge ob'razen s'li; zebnyech. **R**oz
Twogit' h'ans'ow' p'it' tobie boynug
 nelahodn'age to wicet'. **E**z. **A**dy
 mi s'li; zebnyech ob'eknan' g'gem. **R**oz
Ty gestto se te ob'eknan' m'iss'is
 k'miti: newes'lece ge' to m'issenje. **E**z
Sli; zebnyech ob'eknan' sem nay
 hor'sham: ob'icemym i h'lawym:
 zlodet': h'az; i; newss'd'cymt'. **R**oz
Ez; ge' t'eba mmo' w'ast'nych wic

ci; s'li; zebnyech w'yz'it'at': rze gest'
 ne s'li; zebnyech: a wss'esse to poged
 ny wyslowis. **E**z. **S**li; zebnyech
 megim me ob'eknan': zo k'to' radus.
Roz. **E**z; bych k'to' radu; nebo go
 bych g'inec' powiediel; nez tuto Te
 rencaom t'ez; k'era wicet' w' sobie a
 m' m'ery ani rady nana; zadnee; we
 rado; sp'owati nemozes. **N**eb; wssak
 w'ce wicet' znane se Senekoy rady.
Kery; wely; znu byt' ob'eknan'by
 p'at'el'sky: ochotie; do brot'wie. **W**e
 ly; aby o nim; p'at'el'sky ob'ezowal: a
 le o k'ery; g'istie s'ant' o nim; ob
 ezowanje r'ed'ny potapu. **K**to' g'esse
 toto przidawa. **M**aso; p'it'ed'k'at'ny
 g'ch; ne blije ale slow w'zwati. **E**z
 wdy; to ma byt' przy t'ech; s'li; zebny
 acy; zachowawano: k'ere; so k'oz;
 lazam; pan' s'it' h'iss'ij a k' s'li; zeb
 ni; a k'ere; panow' s'oych; k'ed'ost'
 ewdo; nebo potlacugy. **N**adto; p'w'
 Senekat': ze magu; p'ep'iss'it'owan' by
 ti k'ere; k'wade a k'wasti. **K**ery; p'
 sy; owssam wss'et'cny; s'blaznowy; zo
 zualy; newiemny; h'edy; k'ere; to a
 ni m'oz; z'dz'et'ie; ani; magu; rady
 a k'was ob'p'z'dugy; o z'drawje a o zy
 wot' a o st'at' a o powiest' pamie; ne
 ob'eknan'wie p'cny; ale swee labory a
 ch'lipnost' w'elam; so p'it'. **A**le s'naft'
 Senekat' p'og' to radit': ze ge' m'iel
 ze to; ge' ge' m' p'wec' o p'rieceli; byl
 powiedel; p'w' ge' y ob'eknan'ia. **P**ro
 to; g'ell'ie; ze ob'eknan'ia; druzny; ze ge'
 wicem; w'g'ny; so. **A**le wierzam
 o tam; ze na to; nemysl'is; ze; z'ay
 lep'ssh'ich; lidy; bywagu; prz'ad'ee: **M**i
 zebnyech; z'ay; hor'ssh'ich. **G**istie; by
 pal' t'isze; k'et' wicet'yl; ze **W**il' gest'
 beranem; ne budes' pro to; beranem.
Ez. **O** b'eknan' se a to; s'li; zebnyech
 zo m' k'to' radus. **R**oz. **M**noz

injeti k czynom przikłady a domi
cie w uodze: po kterych negati slypie
grecz hanba gest. a kterychz nebudu
slyna srodowan: go gest gniecho oro
zenie: ne; hanba gne a tiekce sice.
A kteryem proci gest neznamie
cie swych naszedowan nezi kzyych
Snao proto: aby se nezdalo byt die
dieciu do brece ctnost. Merad toho po
waje: ale sam skutek a prawda mlu
wi. A kedy wysokcho w ctnost eaz
mije syu: byl gest ctnostny

O narodzeni wstiechu Rozum
wanje rozi **R**adost

Rodil sam se w wielkim sstie
chu Rozum i Szazals
zowet od nepokoge. Wla
stnie giste baurzku sstiechnu plaw
cy naz y wazy. Preto: wclike sstie
stue: wclika gest baurzku. Wclika
pak baurzku: y wclikych rad potze
buge: y wclike sply. Szas tody
pryzycini ne wclike ale pechow
nue **R**adost **W** wclim wclikim
gtem se sstiechu narodil **R**ozum
Tebdy ty za sstiechny wic po
kladaf: na wclikim se w orzi narodi
ti: nezi namalee tzeze. A peme
wadz toho zadny mydry neuje:
go tody sstiechny sstiechny ma na
roditi se na palacy: nezi w t'a
lupie. **R**adost **R**ozum **R**adost
W wclikim sstiechu narodzeni sem
Rozum **P**od slym a planem od
poenyim kwierdami pozal sy se od
bicy plawiti. A gestli ze sy we dne

namory baurzku miel: pechy o
aby tie noc nalezla na brzech **R**o
dost **W**yfok sem se wrodil **R**ozu
m **W**ichrom mnozyci wiczy gsy wy
dan a nadeger w kytie gest odlati.
Wiedomee gest ono go; gest **W**ra
us **P**oeta powiedel. **W**asto se wicry
klitij wclika gedle: a tie sstian padem
wysokce padatij wicze: a na wysokce
bory kromowe obycyynie tpy. **A**
at powijon to go; zinamo gest w sstie
naroditi se na wysokce ant gest poky
ne ant bezpezie. **J**ak; boly gest wclik
ka wysost lidsta: sama ktez se nepo
koy na gest: a wstawanym hzym
kremem. **A** preto: se diwijn proci
se ge tak nelubilo Senekowi toto **W**e
senatowo slowo. **S**ama wysobst
hzym na wysokce wiczo. **N**eb peze
wadz gfo y gny toho slowa w zywall
proci on sam zniecho trestan gest.
Niz take nenue tak wysokcho: aby
tam pechowanie: prace: z awisti:
strachowce: simuel: a na doncy y
sint nemozla w giti. **A** giste w sstie
ko pyty a wysost lidsta: sama
sint cymini. **P**o a rowno **R**adost
Wyfokim a w wclikim radu o
rodil sam se **R**ozum **W**ij sem
powiediel: ze y wysoka tiez gfo pa
dowe: a ze na wclikim morcy y rzed
ke gest w pokogenie. **S**zenie ne
bort se w padurije: am na sisse wo
pemie **R**adost **P**o gady gnucl
sem sstiechny **R**ozum **A** led kon
ce. **N**eb yad; gince wiczy: wcy y
sstiechny mnoz o mmoze w swem kra
lowstwie. **W**ij gest po ane sstie
stiechny: tie n bywa doncy necl
ty. **S**dal ne widoz; ze se lidste
wiczy yad wicher tozije: a yad po

siadem morcy: bory: a po yastie
gity: miracy wacer bywa. **A** ia
to gaska napocajku rowna: na kon
cy desnat a duol a wrel bywa:
tak sstiechny ro; pushtosi: nenada
bieda: a wclim wclim zywoti:
sintia sint doncy cymy: a gasto
keat pozatki wclim neposobny do
naz bywa **R**adost **W**awysokce
gtem pozal yw byt **R**ozum
Wiz; ke przestanie. **A** adcho zy
wor na koncy poznaj bywa. **A** g
stie w gity doncy: kerys nezyt
pozatki **R**adost **W**awysokce
sstiechny narodzeni sem **R**ozu
Muzednikow sny w krawoske
magestie sedczye sny wycli: y
sny krawos w wiczym

O Rozkosznie zywosti **R**oz
mowanje rozi **R**adost

Wawysokce sstiechny z y
wost man rozi **R**ozu
Wclika se tobi ta wicze za:
malat gest: a kued mczant; nebudu
Sdal; proto abemcine ne, kreb
ho sedala budo gisti ciewue: cyli
pokem chunty a mcliky budo gisti
chawiege. **N**ezertigir o t'abo. am;
tie strassim: w gfo to sam: oq pak
cymy se yadoby toho ne wicdel:
zeo k womi kwasi przypraweny po
tem. **A** snad gti ciao wegerze nast
wa: giste to gest: ze od toho gasti
dalek gti nemoz byt. **N**eb karky
gest den: a kladowitij gfo kwawel:
A sint kraw; stuel prapowge: ne
mje kenge. **T**o tobie ty rozkosz p

spiegi nato pokles **R**adost **W**el
mi rozkosznie od mladozsi swe cho
wan sem **R**ozum **W**awysokce
diciturwue pozatowe. **S**antaw
dobrych mawnow: wymyslenym
ktem; a zdalych zony przynse
nym napoyum przywytis. **A** y
diciturwue odroslo k wclim zname
nize nadegi: chiti a wnomie znati
a chwality wyborne nacylo se: a
koyne stoby a nadoby; slaw w poze
stnost gnyen. **A** ne w wicze: ya
k; gest obycy an muziow stae
cinych byl: klad a yzei obcyen
mi wicem kroti a zabantet: a
ke onchutij pylisw a o sstiechnym
zaliada obcyenim klad a yzei
edno przedchazet. **W**estto gest mo
ho swatych muziow na paustila
cnielo: a mmozo w woystie slaw
nych haynamow: strowne: stie
awie: a wacne zywo bylo. **K**dy
by se tobie drachym kamienim a hodo
winyim ktemim obcyenim ch
dat; a godne strany okzali: k uenoz
Sabangus: kornikus: an we
gerygus swyma rukama tchane ge
dye zelec nanadobach hlucnych:
a an aj dowecera woruj lazimij
k wintyus a Seranus: nebo po
teck **R**ato **C**ensoryus: gestto kdyz
gest se gfa donselom do hyspanke
zenie plawl: odkwad; se gest w;
niezyl nawent: ne gniecho wina
ne; toho krebcho; plawcy wzywali:
wzywaj gest: wstiechny by se ti zye
wclim nepralec rozkosz okzali.
Sdenke pak strany **P**awel **P**au
stemij a **A**ntonij: an na brzechu
studenky postany onete chleb mazy
se diele: zdalby tobie studen aho

Čechy

4) Praha

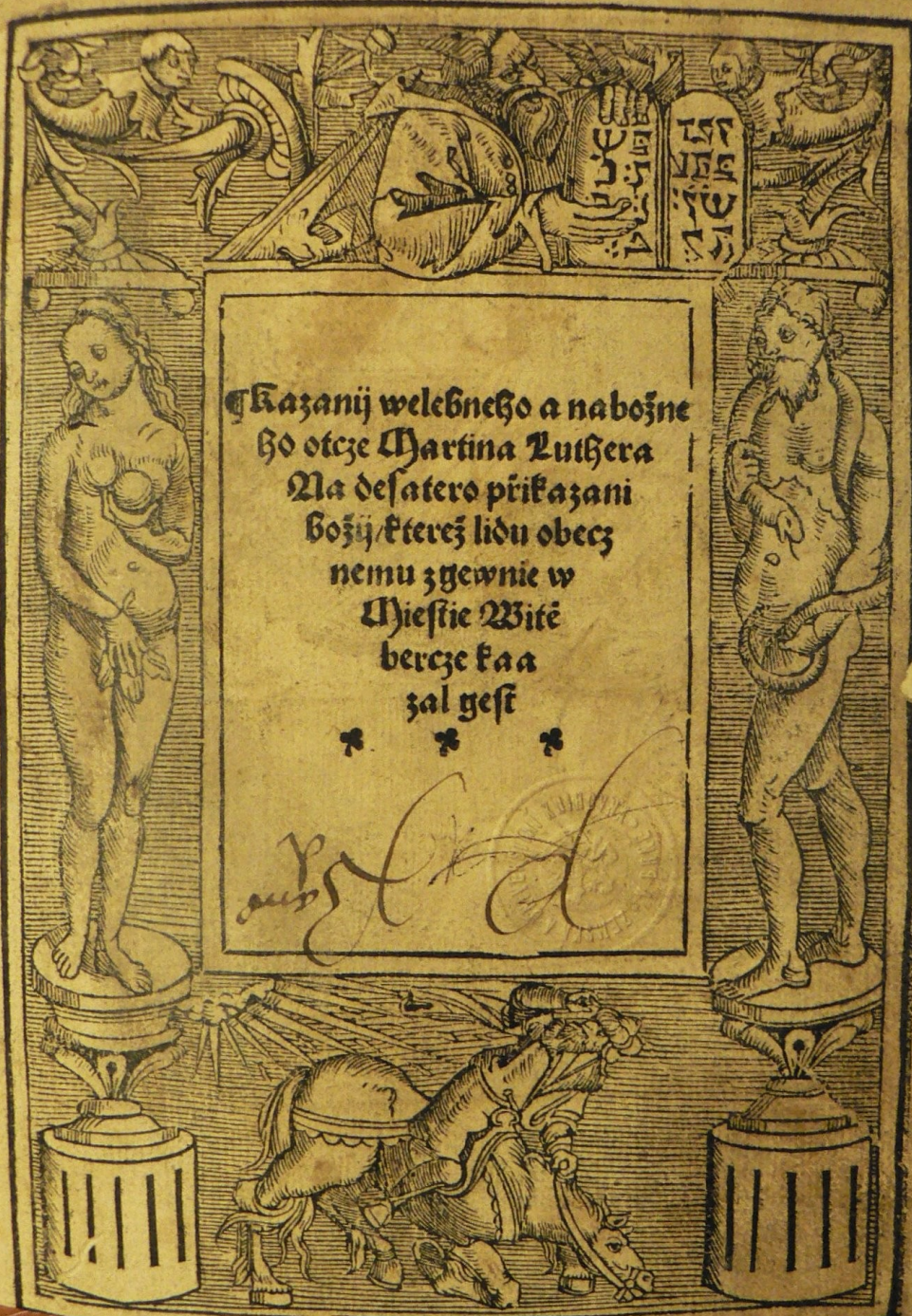
Značení/ dělení oficín:

Tiskař Žaltáře 1487 (2)

Tiskař Pražské bible 1488-1515 (-pokračující jako
Tiskárna severinsko-kosořská 1520-1557) (13)

Tiskař Korandy cca 1492-1496 (5)

Všechna tištěná díla v češtině

LUTHER, Martin. *Kazanij Na desatero přkazani božij, kterez lidu obecznemu zgewnie w Miestie Witěbercze kaazal gest. W Praze: Pavel Severýn z Kapí Hory, 9. XI. 1520, 1520, [8], 285, [3] s.*

Przedmluwa na wyklad welmi vřiteczny a křesť-
ský Desyti božských prikázany: od dvořtvoyneho bra-
tra Martina Luthera: rzadu Swateho Au-
gustyna v Wittenberce wydany:

Požehnany Buoh a Otec: Pana nasseho Be-
žusse Křysta: kterýž posvietil nás wřelibým duchow-
nym požehnanijm w Křystu: A přezwiediel nás křpy
pogennj Synuom Božym skrze Křysta: kterýž takec
wywedl nás z moczny temnostj: A přizwedl do křalow-
stwj a swietla Syna milosti swe: Skrze kterehož ma-
me wykupeny a odpusticeny hrzychem: Tato slowa
püsse Swatý Pawel k Efezskym a k Kolocenským
w: i: kapitule: kteráž natento čas mnojem welmi lu-
stnie knám Tzechom obrátiti: neb teč snámi buoh vci-
nil czo stiemito kterýmž Apossilol püsse: Neb yakož
předkové tiechto Efezských a Kolocenských Poža-
nee chodili we mách: Neznagjje boha stwořitele swe-
ho: Než požádostech howadných sdcjij swých křace-
gijje: modlám niemým: plným diabelstwij su slauzij
wali: Když pak přizšla plnost času: Rozpomenuw se
buoh na milostdenstwij swá: kteráž vřazuge nadev-
řym stwořenijm swym: Křtuge zahynutij gegich: po-
slal syna sweho na swiet: aby oswijtil a z temnostj ro-
zumu wywedl: ty kterýž neznagjje geho přezbýwali
su w ténostech a w stýnu smrti: a přiwed ge k swietlu p-
wemu: kterez oswiecege človieka každe: a přiwodi k
poznani praweho boha: kterýž vřčinil wřteczky wicery

zala: protoz netreba mnoho ptivozovat: tak pravim
ze muzno ženy magij posluchati: w tich wiecech kterez
bez hrzjichu státi se mozu: **Druhe** su ženy kteréz
otakowe sspertky stogij nezbednie: przez wuoli manže
luow swych: Otakowych nemec rzecji/ ale nayprwee
apostola swateho Petra poslyste: gestio on wiernym
pastyrzem nadewssemi vsazen gja: prwnij Kanonyky
wtrzetij Kapitule: takto mluwij: **Teez** y ženy mužuom
swym poddány budte/ gestli zebý kterzij niewierzili slo
wu: ale aby skrze ženske obczowánij bez slova zjstka
ni mohli býti: patrzijte w bázni a na swate waffe obco
wani: duchownie a zdrdze budte poddáni: to gest wba
zni a wpoctiwosti wposlussenstwij státi: Aby onich do
brze smayssleli: przinich att se uenalezá zewnitřni pry
prawa při wlasych a neb zlatem otoczenij: a neb na
stroge welike při státech odiewacých: **Ale** ten kterýz
skryt gest cłowiek srdze: at se otáze obožaceny před
oblycgem božym/ w neporussytedlnosti w tichým a po
koyným duchu/ neb teez také někdy y swate ženy/ vsa
gycze wboža ozdobowali se: gjuicz poddane mužuom
swym: yakož Sára posluchala Abrahama: paanem
geho nazywa gijez: gjehožto gste dzery dobrez činijez
a zahábenij żadneho se neobawayte: kteréz w dobrem
mužuom swym poddánost zachowáwáte: **Tato**
wám lekczi ženám czte se: tato latina wám dietem p
powyda se: naucite se a pozoruojte: **Biskup:** Papez:
Apostol:otec pastyrz was toto wám prawij: abyssie
zachowali wkládá: czož pak dále teez mužuom wkládá
wlyssyme: A předewssym aby se někdo nedomniwal

Zieny sspertkow
ance

ze by przitomto cztwrtem prikázani nebylo náležitee
ozenách mluwitia: aby se gich tu nedotýkalo: **Wiezij**
to ze skrze toto przykázani yakož sem y prwee powie
diel prikázuge se: aby wsseliká mocz lidská cztiena a
wážena byla: **Ale** muž hlawa a pán ženy gest/ a wyz
ssy nezli ona/ teez také zase tímto prikázany wsseli
ka mocz tak se spuosobowati napomyna/ tak aby mo
gla hodnie cztiena býti: ptoz ponancžem synu/ nebrž
spolu sgegich wčzenym przyhodnie a hned przitom o
zachowanij manželus mezy sebú muož býti mluweno
Ale powaž vsebe kterať naydobrez wiewyssy apostol
syať weliku powolnostij a strzudmostij pokoyným a
lahodnym spuosobem otazuge/ kterať by se manželez
mieli zachowati: nebaurzijwie: nehrzimoto: ne sšruo
zami: ale tak tussy a powolnie wčijze netoliko auzitek
odtud przycházegicy: ale y sama rzeczi powolnost muo
ze nas k tomu przywesti/ kczemu nas wczij a kczemu
nas y wede: **Nayprwee** chce aby ženy byly pod
daany mužuom swym: snimi se srownaawá swaty
Pawel Koloczestým w trzetij Kapitule: **Zieny** mu
žuom budte poddany: yakož slussy w paanu: **A k E** se
zským w paatec Kapitule: **Zieny** mužuom swym pod
daany budte yako panuom: **Alebo** muž hlawa gest
ženy: **Jako** krysus hlawa gest **L** zyrkwe: onti gest
spasytel tiela gegijeho: a nezhaubeze/ **Ale** yako **L** zyr
kew poddaana gest krysus: tak y ženy mužim swym
poddany budte w wsslech wiecech: ale ta poddanost na
temby byla založá: dosti sšyroce hned dolegi wylada

Znoh chce aby
kajda moc lids
ka cztiena byla

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

Konrád Stahel, Matyáš Preinlein

Intenzivní činnost 1486-1489, 1491-1492, 1494-1495,
1498-1499

K. Stahel – z hornošvábského města Blauberen, 1482
společník pasovského tiskaře Benedikta Mayra

Část Mayrova vybavení (písmo) použito r. 1484 J.

Alakrawem ve Vimperku, část ve vlastnictví Stahela
(použito 1492)

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

1484 - K. Stahel v Benátkách (tisk breviáře pro olomouckou diecézi)

část písem od Erharda Ratdolta z Augsburgu (v Benátkách působil 1476-1486)

7.10. 1486 – Agenda Olomucensis; do konce roku 1489 8 titulů, 1491-1492 – 5 titulů

21. 11. 1491 – ostrihomský misál – jména obou tiskařů:
Vytištěno v Brně nákladem Theobalda Fegera, měšťana a knihkupce budínského, nadanými a velice pilnými muži Konrádem Stahelem a Matyášem Preinleinem (uvedeni i jako benátští tiskaři)

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

1492-1.pol. 1495 – 5 titulů

přetržka 2. polovina 1495- 1. polovina 1498 – mor,
tiskárna nefunguje, Brno zadává tisk příručky
brněnského městského práva písaře Jana z pol. 14. stol.
Tiskárně Georga Stuchse v Norimberku (tiskl i 1498
agendu a 1499 misál pro olomouckou diecézi)

2. pol. 1498- poč. 1499 – 4 tituly (poslední liturgický
žaltář pro Olomouc)

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

1499 tiskárna v Brně zanikla

Preinlein vydal v Olomouci 1499 2 drobné tisky

1500 jsou již oba typy písem v majetku Konráda Baumgartnera (použití 1500-1502 Olomouc; 1503-1507 Vratislav; 1507-1509 Frankfurt nad Odrou – zde je přebral Johann Hanau – do konce 20. let. 16. stol.)

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

Produkce brněnské tiskárny:

22 titulů – 20 latinských, 2 německé

na objednávku tištěno 6, učebnic 6, 8 jednolistů (kalendářové minuce, tisky náboženského obsahu, odpustkové listiny), 2 ks literatury poučného a zábavného charakteru (popis evropských termálních lázní, apokryfní spisek o výkladech snů biblického proroka Daniela (Somnia Danielis))

Černo-červený tisk; schopnost zapojení iniciál a notové osnovy do sazby; dřevořezby (ve 1/3 produkce)

Knihťisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

- 1. Agenda Olomucensis (Brno 1486)
- 2.-4. Aelius Donatus: Ars minor (Brno?, cca 1486-1488)
- 5. Almanach ad annum 1488 (Brno, 1487?)
- 6. Chronica Hunganorum Johanna Thurocze (Brno 1488)
- 7. Johann Jacob Canis: De modo studiendi in utroque iure (Brno 1488)
- 8. Almanach ad annum 1489 (Brno 1488?)

In nomine sancte et indiuidue trinitatis: Amen. Incipit agenda scdm chorum Olomucensem: Et primo benedictio Salis et Aque dominicis diebus

Diutorium nostrum p circulum anni.
i noie dñi. Qui fecit celum et terram
Deus in adiutorium meum intende.

Domine ad adiuuandum me festina.

Deus in adiutorium meum intende.

Domine ad adiuuandum me festina.

Deus in adiutorium meum intende.

Domine ad adiuuandum me festina.

Gloria patri et filio et spiritui sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper: et in secula seculorum: Amen. Ik yrieison.

Christeleison. Ik yrieison. Pater noster etc. Ave Maria. Credo in deum.

Sine Oremus subiungat.

Exorcizo te creatura salis per deum

uiuum + per deum uerum + per deum

sanctum + per eum qui te per Heliseum prophetam in aquam mitti iussit: ut sanaretur sterilitas aque: et efficiaris sal exor

Agenda Olomucensis (Brno 1486)

In die Palmarum Benedictio fron-
dium primo canitur responsorium.

ait illi
Aggressus pilatus cū iesu in p̄torio ait illi

tu es rex iudeorum: respōdit tu dicis qz rex sus

exiuit ergo iesus de p̄torio portās coronā z ve

stē purpureā. Et cū idut⁹ fuissz exclamauerūt

oēs crucifigā qz filiū dei se fecit. Tūc ait illis

ait illis pilatus regē vestrū crucifigā: responde runt

pontifices regem nō habem⁹ nisi cesarē. Et cū uel
cum. **R̄sponso** finito officians icibit añ.

Simon dormis non potuisti vna hora vi-

gilare mecum vel indā non vides quō nō dor-

mit sed festinat tradere me iudeis. **Qua-
nita officians dicit.** A diutorium no-
strū in noie dñi. Qui fecit celū. **Oratio.**

Om̄ipotens sempiterne de⁹ flos
mūdi: odor suauitat⁹ et origo na-
scētū: qui oia legis z pph̄arū oracula
ī filij tui dñi nr̄i iesu xp̄i hūilitate decla-
rasti: quiqz etiam uenienti Ierosoli-
mam: deuotam illi cum ramis palma-
rum: Ac iustis laudibus: hodierna

Ipsi pibūt tu autē permanes: et oēs sicut vestimentū veterascent. **E**t sicut optoriū mutabis eos et mutabunt: tu autē idē ipse es: et anni tui nō deficient.

Filij seruatorū tuorū habitabunt: et semen eorū in seculū dirigetur.

De profundis clamavi ad te dñe: dñe exaudi orōnē meā. **F**iant aures tue intēdentes: in vocē deprecationis mee. **S**iniquitates obseruaueris dñe dñe quis sustinebit. **Q**uia apud te propiciatio est: et ppter legē tuā sustinui te dñe. **S**ustinuit aīa mea in verbo eius: sperauit aīa mea ī dño. **A** custodia matutina vsqz ad noctē: speret isrl ī dño. **Q**uia apud dñm misericordia et copiosa apud eū redēptō. **E**t ipse redimet israēl ex oībus iniquitatib⁹ eius.

Domine exaudi orationē meā: auri- bus p̄cipe obsecrationē meā ī veritate tua: exaudi me in tua iusticia. **E**t nō intres in iudiciū cū seruo tuo: qz nō iustificabit in p̄spectu tuo oīs viuens.

Quia p̄secutus est inimicus aīaz meā humiliavit in terra vitam meā. **C**ollocavit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxiatus ē sup me spūs meus ī me turbatū est cor meū. **M**emor fui dierū antiquorū meditat⁹ sum in oībus opibus tuis: et in factis manūū tuarū meditabar. **C**rp̄ādi manus meas ad te: aīam meā sicut terra sine aqua tibi. **V**elociter exaudi me dñe: quia defecit spūs meus. **N**ō auertas faciē tuāz a me: et similis ero descendētibus ī lacū. **A**uditā fac mihi mane mīaz tuā: quia in te speravi. **N**otā fac mihi viāz in qua ambulē: quia ad te leuavi aīam meā. **A**ripe me de inimicis meis dñe ad te p̄fugi: doce me facere volūtatez tuā quia deus meus es tu. **S**pūs tu⁹ bonus deducet me in terram rectam: propter nomē tuū dñe viuificabis me in equitate tua. **A**duces de tribulatione animam meā: et in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Ad egregiū dñm Thomā de drag psonalis p̄sen-
tie serenissimi principis dñi Matthe: hūgarie: bohe-
mie ꝛc regis Austricqꝫ ducis cancellariuz Prefatio
magistri Johānis de thwrocꝫ: in primū librū L bro-
nice hungaroz foeliciter incipit.

Agitono hys annis nobis eque simul
torpentibus varij rerū ordines cū inter
occurrissent suaves interdū lites media
inter colloquia surrexere ꝛ leua dispu-
tationū sepius emerferūt iurgia. Dū re-
bus hūgarice nationis de p̄uenis de-
qꝫ pte mūdi que hungaros aut germā
ait aut in hāc regionē que antiquē pan-
nonia: nūc vō hungaris ab eisdem hū-
garia dicta est fudit: varijs vramur sentētijs: experiēdi tandē gr̄a
placuit duoz super hys rebus contextas reuoluere hystorias.
Quas equidē dū diligenti lectiōe plustrauimꝫ multa in eis deꝫ de
pte mūdi scitica vnde ꝛ hūgari emerfisse phibentur aut obmissa
aut neglecta seorsūqꝫ alioꝫ autoꝫ a positioibus p̄scripta appare-
bāt. Eniūvero ꝛ magni regis Atile gestaz gloria rerū stili parui-
tate cōprehensa digno laudū p̄conio nō minꝫ quasi subnecere vi-
debat: nec crimie de hoc hūgaroz verustas arguēda est: qđ suaz
recordia rerū alitū obliuiois ipelagus defluere p̄misit hoc genus
hoiūz ipsaz etate rez armoz potius strepitu qꝫ l̄faz sciētia vaca-
bat. Nam ꝛ hoc n̄ro euo ps nationis eiusdem quedā trāsiluanis
regni posita in horis caracteres quosdā ligno sculpit ꝛ talis scul-
pture vsu l̄faz ad instar viuit: externaz nationū inuidiā exactis p̄
ipsū Atilā regē victorijs p̄dignū p̄conij subtraxisse stilū ꝛ eidem
regi Atile gloriā impialis nois demisse puto: neqꝫ p̄ ipsū gesta-
rū rerū indecus quidpiā p̄terqꝫ illatas p̄ ipsū eis miserias plan-
ctuosi carnis ad instar scripsisse inueniūt. An paulus orosij su-
rū vltimo libro hystoriaꝫ: hunoz de eruptiōe mentiōes faciēs.
Tredécimo inquit āno impij valentis radix illa miseriaz nostra
rū copiosissimos simul frunces germiauit. Et antoniꝫ florenti-
nus archiepūs in sc̄da pte sui chronici opis ipsa ait gentis barba-
ries me filere faceret nisi illud famosū galliaz ꝛ italiaꝫ excidium

Chronica Hunganorum Johanna Thurocze (Brno 1488)

decenti hospitio acceptus est: segniē. eteni ciues italico de prin-
cipe letabant: nam ipsi italica potius q̄z veteri patrie lingua ga-
riūt vsq; in hunc diem. Ioz rex karolus se vocantibus sceleris
auctoribus qui illā in multa fortiq; militū manu expectabāt con-
iūctus est: in eadez ciuitate vt artus maris nauigatione lassari re-
creamie potirēt parua mora adhibita. Optate enī rei vt cit⁹ cul-
mē adipisceret audius princeps festinabat: ab illic igif suoꝝ mo-
uens agmīa alpīū p̄scensus asperitate mīme tardatus ad ciuitatē
zagrabien. venit: vbi illū eiusdez ciuitatis ep̄s in multaz afflu-
entia rerū grata hospitalitate receptū fouit. Placuit igif regi ka-
rolo interim donec sui hungariā p̄ oēm fama diffunderet ciuitate
in eadem spectare suas suoꝝ: nūq; p̄terea aures q̄ntum plebi eius
placeat aduentus vt audiret vndiq; laxat z ambages vt suasiōi-
bus regem femineū erga populū sp̄ritū redderent cunctas regni
ad p̄tes mittit: altos insup quos p̄suasio corū p̄ nequibat regni
colas auro z munerib⁹ subornatos corruptiōis vino inficiebat
alios pollicitis: velut quōdā or̄pheus vocis qui dulcedine aia-
lia simul z arbores mouisse ferē: paucis fidelib⁹ simulata fronte
fide in p̄stina erga p̄tem regie remanētib⁹ oneratos ad se trabe-
bat: hūiles quoq; quid facerēt nisi vt faueāt nobiles colla quoꝝ
regi karolo adherentes dñi graui mole p̄mebant.

*De nuptijs marchionis Sigismundi z de intro-
itu karoli in budaen. ciuitatem.*

Quam hec erga karolum regem agunt cesareus na-
tus rumoribus nouitatū p̄pulsatus fide pariter z
thoro prius p̄dictas nuptias firmavit: hic enī re-
ge lodoewico suscite vt in futurū regnaturus hū-
garico informaret ideomate simulq; z mores ho-
minū accipet p̄ parentes domo de impiali regina in aulā trāslat⁹
erat. Ne igitur insidijs aduenientis tyranni cōnexiq; illi furia po-
puli circūuēret deserta p̄iuge patrios ad fines fugit: hāz nupti-
arū dum fama ad karolum delata est spem eius res secūdas aspi-
cientem magna in p̄te minuit: cesarem enī nati p̄iudicio excitari z
in suas res vim z arma iſerre cogitabat. Nec reginas callida ka-
roli latebant machinamenta. Quapropter nouaruz velut inscie-
rerum nūciū ad eum mittunt: z vtrum hospes an hostis veni-

at sciscitatur: ille pectoreū nephās falsa grate pietatis imagine
velare conatus nūcio ita respondit. Illas quas quondaz obge-
nitoris nostri nequiter pempti amorez rex lodoewic⁹: cuius meri-
ta nostris semp̄ vigilant in viscerib⁹: un amplo censu viribusq;
magnis exegit penas haud ingrato animo reminiscamur stūlo
p̄terea charitatis fratne z dilectionis intime quam erga sororem
nostram pleno clementie pectore gerimus ad id pungimur vt re-
gnū eius guerra fractū sicut ad nos delatū est: vt cōponeremus
discordes regni nobiles vniremus z pacatā plebē sorori reddere
mus nri aduētus causa hec est. Iste reginarū nūcius karoli spes
p̄pter nuptias Sigismūdi colapsam reedificauit: nam intimata
arbitrat⁹ regias credere z occasiōe ficta quā se gloriabat adinue-
nisse mor⁹ iter p̄citum versus budā vertit. Regine aut̄ licet regia
intimata non credāt: vera tñ esse fronte velata testib⁹ coraz se cre-
dere similibāt: venierēq; inumeris stipatum iniquis regnicolis
hostem cū vi repellere nō posse vidēt illū ad facin⁹ optatū spon-
te tuti⁹ admittere putāt. Quadā enī regine fiducia: quē rebus in
aduersis hūanas iuxta sortes sepe pendere solet: capte vlticē si-
bi fortunā interdū reuerti cogitabat. Quare p̄p̄inquant karolo
graves deglutientes dolores in curru deaurato pompaq; p̄ceꝝ
se comitātium supba ambe regine occurrūt: eumq; accipietes se-
cum intra ciuitatem veniūt: z licet p̄ reginas pctatur nō tñ: vt co-
amplius iniquitates p̄tegeret: castz intrare voluit: s; reprehēsiō-
nis canens a crimie omīno donec aptus ad sui voti complemen-
tum sibi tēpus p̄beretur a regalibus tectis abstinuit. Cū igit̄ ho-
spitiū subintrassent z karolus inter reginas medius sederet seni-
or regina ad regez karolū ita v̄ba fecē. Charissime fili dulcis ē tua
humanitas magna gratuitat̄ pietate referta: qui quondā regis
lodoewici antiqua tuo defers in pectore beneficia: nec oblitus sū
guinis tui regnum p̄ter regināq; z natos linquens hungarico
tumultus sedare et nostros leuare labores tantis de terris veni-
sti: nos tāte mercedi ac laudibus altis sufficimus minime; atta-
men omnipotens tibi p̄ nobis talia penset circa hec siml z tacita
suspiria sequūt: ille modesta circūspectiōe intuitu subdueto ad re-
gine v̄ba ita respondit: parens venerāda viuax quousq; spirit⁹
nros artibus diriget ingentiā magnanimi regis lodoewici merita

set vt recens exactam post vindictaz inopinatum sui demeriti red-
deret tam puo in tempe tallionez: regine eni ⁊ palatinus de nece
karoli has penas dedere. Mas ille qui cūcta creauit cūcta ⁊ respi-
cit ⁊ suo intactum iudicio ommittit p̄terire nihil.

De reditu sigismundi marchionis ad budam ⁊ de
eliberatione regine.

HAdem tempestate qua rex karolus sanguinez simul et
aiam fudit regina elizabeth patrararū seriem reruz ad
marchionem sigismundū noui grata gaudij conscribi
faciens: ⁊ vt festināter veniret illū suos p̄ nuncios ro-
gatum effecerat. Quare ipse sigismundus marchio enormis ca-
sus reginaꝝ fama nundū audita cū bohemoꝝ armata manu plu-
rima: multis etiā illum ptium regni hungarie supioꝝ p̄ceribus
comitantibus intardus ad budam descendit sponteqz ad arcē im-
mittit. Elisabeth autē diebꝝ regina iunior i castro Crupa denoiato in
pibus croatic situato tenebatur. Postqz iohannes horwarthij
banus marchionē bude existere ⁊ p̄ceres illi fauere audiuit men-
te ⁊ aīo debilitatus graues incidit in curas. Quare reginā adieꝝ
illi ita locutꝝ est: de omnibus erga te ⁊ tuam genitricē qzuis satis
digne gestis penitentiā duco: licet te eidem fini cui ⁊ genitricē tuā
exponere in p̄posito habuerim. Cū manifeste sciā si tibi vita sua
bit eadē qzicunqz mihi demē: sꝫ ne manus mee sanguīe benefa-
ctoris mei polluātur te dimittere deliberauī: ita tamen vt mihi si
dele iuramentū p̄stes me nūqz tuam liberationem penitere: sin
autē incepta nō minꝝ p̄ficiā ⁊ oīa simul vna eadez si opoꝝtuerit sol-
uam tallionē: ⁊ his dictis domū exiuit: supba vox tyranni iūma
regine pectoris scindit: quare habūdantes eius ex lumibus orū
tur lach: yme pallidas p̄ genas vndiqz defluentes: sufficientem
tandē post merorez siccatis oculis illū ad se vocare perit qui dum
adfuit regina metu ꝝussa non tantū iuramentū illi p̄stare verum
etiā qz vitam illius seruauerat illuz vt p̄rem erga se semp esse ve-
nerandū p̄mittebat: scēe igit̄ afferūt reliquie: ⁊ oīa que ipse banꝝ
exigebat p̄ reginā sacramēto reali roborant. Qua p̄pter regine
currus coaptantur: ⁊ ipsa regina velut effulmie erepta budensēz
optatam deuocitur ad ciuitatem.

De coronatiōe regis Sigismundi.

Ec oīa triennio vel paulo amplioꝝ spatio tem-
poris post regis lodoꝝici obitū crudeli impetu in
multa sanguis effusiōe multarūqz direptiōe reruz
trāsire: tādeꝝ nobiles regni qz grauibꝝ toꝝqueri
guerris potius pacis grata amenitate gaudere p̄-
eligiētes: āno dñi millesimo trecētesimo octogesimo sexto: ea vi-
o 5

tis psonaz nō discufset eisdem possessiones villas ⁊ p̄dia ad co-
mitatus p̄nētia in p̄petuū p̄tulerant: ex quo viros comites nō
hēbant ⁊ cū incedebāt simplices milites p̄pter diminiōnem co-
mitatū putabāt. Qui autē potētiores erāt sicut thauarnicoꝝ qui
⁊ camerari⁹ dī ac dapiferoꝝ pincernaꝝ necnō agazonus magi⁹ ⁊
ceteri qui hēbant in curia dignitates: exinde in tantum in crassati
erant q̄ reges p̄ nibilo reputabāt. Hic autē cupiens reintegrare
coronā que pene parue potēte facta erat: licet plurimus displice-
ret: male t̄m alienata studuit reuocare ad ius ⁊ p̄prietatem comi-
tatū tam a sibi p̄trarijs q̄s a suis licet nō faciendo iniuriāz alicui
iure suo in omnibus videret: t̄m de regalibus bonis bñ ac fideliter
seruicibus remunerandem congruā faucebat: vnde vsus fuit iu-
re suo: cessare debebat maluolentia hungaroz.

Responsio ad quartā odij causam

Quā esset p̄pter diuersitates multiplices ⁊ ritus diuersos
pene totū regnū hungarie defor: matuz ⁊ rex ad refo: mationem ei⁹
totis virib⁹ anhelaret ⁊ implicitus rebus arduis nequiret singu-
lis audientiā beniuolā exhibere duxit deliberatōe. puida itamē.
dū qd̄ negocia suoꝝ regnicolaz deberēt ad instar romane curie p̄
petitōes in sua curia expediri suis cancellarijs ita mandans q̄ p̄
se leuia ⁊ simplicia negocia expedirent q̄ntotius possent ad suum
auditoriz ardua ⁊ graua p̄ferentes: hoc ideo faciebat vt nego-
cia finē debitū velocit̄ sortiret: s; maluoli qd̄ ad leuamē oppres-
soꝝ fuerat ad inuentū ad iniquū compendiū retor: quētes nodum
in stupa ⁊ pilū in ouo inuenire mendaciter satagebant.

Responsio ad quintā odij causam.

Illud asserēbāt penit⁹ falsū q̄ rex introduxisset comanos ad
depressionē ⁊ odiū hūgaroz: s; solū p̄p̄ hoc vt cult⁹ diuini no-
mis in hūgaria suis t̄pibus augeret: ⁊ sic qñ ipsū aduersus inimi-
cos coronē guerraꝝ h̄re p̄tingeret p̄tra eos cū eis fort⁹ ⁊ durius
dimicaret. Si autē comanos plusq̄ hūgaros honorabat: hoc
ipsi egreferre nō poterant nec debebāt: nam dicebat regiā digni-
tatem introductos hospites honorare: maxime cū hoc eis p̄mi-
serit iuramento ⁊ ipsum in fide sua cepint imitari: ⁊ cum essent eis
hungari odiosi solum regem hēbant in hungaria p̄tectorē. Mā
kuthen rex comanoꝝ p̄ regem ⁊ q̄s plures alij p̄ maiores ⁊ nobi-

les regni fuerant baptizati: ita q̄ iam eū hungaris p̄nubia cōtra
hebāt: ⁊ si rex eis fauorabilis nō fuisset ipsi in hungaria nō stens-
sent: auditis autē hinc inde p̄positis scripto: sine hui⁹ negocij nō
imponit lector: si valeat causam terminet iusticia median.

Interloquiū ad p̄tinuandam narratiōem.

Nis interpositiōibus expeditis: scripto: stilū dirigit ad tra-
ctandū incepte materie p̄secutiōes: ⁊ si qui ipsū lingua mordere
voluerint toxicata dicentes q̄ interpositiones huiusmodi nil ad
rem p̄tinerent ⁊ bene poterat esse sine illis: non est verū q̄: hec di-
scordia potissim⁹ fomes fuit q̄re hūgaria sic velocit̄ ē destructa.

De vulgari hungaroz opinione.

Anno igit dñi euoluto hungaria ad regē maluolentia ex-
istente circa natiuitatez dñi fama fuit: qd̄ confinia hungarie ruscie
p̄tinua tartari deuastabāt: ⁊ qz rex de hoc per suos nūcios certus
erat ad custodiendū portā ruscie que mōtana dicit̄ p̄ quā in hūga-
riā patebat aditus misit maiore suū comitē cum exercitu palatinū
⁊ fecit p̄ totam hungariā pelamari: qd̄ tam nobiles q̄s qui serui-
entes regis dicit̄ q̄s castrenses ⁊ p̄tinentes ad castra supius noīa
ta se ad exercitū p̄pararent vt essent qñ rex mitteret p̄parati. Cū
autē hoc p̄ totam hungariāz elamaret: hungari p̄ nimio gaudio
non credebant: asserentes q̄ de tartaris multonēs insonuerat ta-
lis rumor: ⁊ sic semp̄ viderāt illum esse nullū: vnde dicebāt mul-
ta renascēnt que iam cecidere: alij asserēbant q̄ quidez de platis
ecclesiaz rumores huiusmodi p̄curabāt p̄ eo q̄ tunc tpe romaz
nō irent ad p̄cilium vocati a romano pontifice celebranduz: ⁊ ta-
lis opinio erat eis. Sicut t̄m omnibus manifestū qd̄ ygolinus colo-
cen. archiepūs p̄ se ac quibusdam suffraganeis suis venecias mi-
serat p̄ galeis ⁊ fuerunt p̄ regē p̄tra voluntatē eoz ab itinere re-
uocati: alij vō q̄s plurimi fatebant̄ vt haberent de rege materiaz
obloquendi qd̄ comani societatez p̄traxerunt cum ruthenis vt si-
mul p̄tra hungaros a quibus multa mala p̄cepant ⁊ sepius de-
structi fuissent dimicaret: ⁊ p̄pter hoc plusq̄s p̄ annuz eos p̄di-
ctus kuthen cuz suis p̄uenerat vt p̄ditiones terre adisceret ⁊ lin-
guā faceret sibi notam: ⁊ cum introitū illoꝝ p̄ciperet pugnā inci-
per p̄tra regem: ⁊ sic facilius illi portam poterāt obtinere ⁊ ad ip-
sius kuthen auxiliū festinare ⁊ ita citius aliquā p̄tem hūgarie po-

N. 5
De modo in iure studendi libellū.

Bibliothecae Ducumburgensis

Johann Jacob
Canis: De
modo
studiendi in
utroque iure
(Brno 1488)

Petro Vectario nouello Iuriū sco-
lari Johānes iacob. can. iuris vtrius-
q3 sultus. De modo in iure studendi
libellū: ac salutē plurimā mittit.

Buoniā bene a Platone p-
scriptū est: beatas esse. R. P
Que a sapientibus regerent
z illis qui eas caste: integreq3
administrarēt: certum fore in
celo dicatum: ac diffinitum locū: vbi beati cuz
omnipotente deo īmortali euo ac gloria pfru-
untur: omībus planissime indicas Petre cha-
rissime: q̄ntum tuaz sanctissimā. R. P: z ani-
mū tuum generosissimum colas: hoc saltē ve-
rissimo: infalibiliq3 argumēto: q̄ ad discendū
ius humanū: atq3 diuinū: z ad hanc iuriscon-
sultorum academiā te contuleris: vt eius do-
cumentis a te pceptis: de regēda tua illa Illu-
stri patria orbis terraz: diuinissimo domicilio
p̄stes exēplar: z cum postea ex hoc corpe no-
bilissimus spūs dimissus fuerit in celum reuer-
tatur ad deum optimuz maximū: a quo primū

e Adē quoq; rōe fugiant indignati
ones ⁊ rixē quib⁹ exagitat⁹ anim⁹
quiescere non pōt. Fugiant sibi lu-
di atq; lasiue quibus ibut⁹ quilibz velut edus
petuleus exestuat. Et quadā sensuū titilatiōe
in allea. illecebrisq; malis occupat⁹ a meliori
bus auocat⁹ inutilitq; devinct⁹ ad deteriora se
pius: nunq; ad honestiora reuocat⁹. Licet
igit⁹ sint vtilēs qñq; ludi ⁊ a seditiōib⁹ militez
retrahant. Quod Palamedes bello Troia-
no i Tesseraz vsu mōstrauit: ac nō nunq; ad
releuādā corp⁹ infirmitatē acquirendū ⁊ con-
firmādū in certaminibus robur. sicut maiores
nostri cū militie documētis i cāpo Martio mō-
strare psueuerūt. Atq; reliquis i reb⁹ debilitāt
corp⁹ ⁊ igenij vires euacuāt: adeo q; nihil sub-
lime ac generosū itueri aut pficere sunūt.

De grāmatica: latinaq; lingua: gre-
caq; discendis.

f Scitaq; purgat⁹ adolescēs qui ad le-
ges ⁊ canōes ē informādus. Primū
grāmaticā discat: aliē. n. neq; latīe in

telligere: neq; pgrue loqui sciret. Qua i re la-
borare nos pūcit: tū vt veterē latij morē reco-
gnoscere: tū vt laborē sufferre icipiam⁹. Cum
enī quōdā Sauno ⁊ Pico regnātibus in italia
vn⁹ fmo nature munere ab oibus haberēt: ir-
rūpentib⁹ postea grecis: atq; troianis: ⁊ ple-
risq; cum romana potētia barbaris illa venu-
stas repēte mutata in deterius vitiū plapsa ē:
corrupteq; voces: ⁊ sensus vitia plurima itro-
dixerūt. Nū postea enituit labor multoz qui
notas ⁊ mēdas colligere nixi sūt: vt nūc emē-
dati ore lingua vti possimus: sicut. Q. Enni-
um: ⁊ M. catonē fecisse cognoscimus: Non
nulli quoq; scēata colozesq; vboz: ac senten-
tiar politionē sermone ptulere. Pleriq; vō
in latinā linguā: tanq; iopem ex grecs: ⁊ alijs
plurima mutauere: ac cōpositionibus: ac deri-
uatiōibus mutāt i dies. Hinc politissima. Ad
Ciceronis ⁊ castigatissima Maronis notatur
latinitas ⁊ dulcedo Cesarei iuris. Quoz ad
dignitatem: ⁊ excellentiam nihil addi aut de-
trahi posse nos credimus. Quare: is quem le-
gibus imbuere volumus: optimam huius do-

Knihhtisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

- 9. Aelius Donatus: *Ars minor* (Brno, 1491)
- 10. *Missale Strigoniense* (Brno 1491)
- 11. -12. Latinský (Brno? 1491?) a německý (Brno? 1494?) almanach
- 13. -14. Dominico de Runcho: *Litterae confraternitatis* (odpustková listina; Brno? Cca 1492)
- 15. Jan XXII.: *Indulgentiae in concilio Basiliensi editae et confirmatae* (Brno cca 1495)
- 16. Hanz Folz: *Von den heissen Bädern* (Brno 1495)
- 17. *Somnia Danielis* (Brno 1495?)

Knihťisk na Moravě

3) Brno 1486-1499

- 18. Grammatica – Dicta pueorum super Donatum minorem (Brno, 1495)
- 19. Protestationes morientium (Brno? cca 1498-1499)
- 20. -21. Statuta synodalia ecclesiae Olomucensis (Brno cca 1498-1499)
- 22. Psalterium Olomucense (Brno, poč. 1499)

*Psalteriū scđm Ritum ac consue-
tudinē chori ecclesie Olomuccē.*

Psalterium Olomucense (Brno, poč. 1499)

Ad matut.

Dixit sapiētia vitas di-
uina xp̄s hō captus est
hora matutina a suis discipulis
et notis derelictus: iudcis tradi-
tus vendit⁹ et afflic⁹. ✠. Ado-
ram⁹ te xp̄e et b̄dicim⁹ tibi: qz
p̄ crucē tuā redemisti mūdum.

Dora prima **Ad primā**
duct⁹ est iesus ad pilatū
falsis testimonijs multū accusa-
tus: in collū p̄cutiūt fascijs li-
gatū: asp̄nētes faciē ei⁹ vt ē p̄-
phetatū. ✠. Proprio filio suo
nō pep̄cit d̄s: s̄z p̄ nob̄ oibus
tradidit illū. **Ad tertiam.**

Quicūq; clamitant ho-
ra tertiarum: illusus in-
duitur veste purpurarum: ca-
put ei⁹ p̄ungit corona spinarū;
fert trabē in humeris ad locum
penarū. ✠. Aldorā. **Ad iertā**

Nora sexta dñs iesus cru-
ci clauar⁹: p̄tormētis si-
ticiens selle saturat⁹: pendēs cū
larronib⁹: cū eis deputat⁹: sim-
ster eū reprob̄at latro scelerat⁹.

✠. Proprio filio **Ad. 101.**

Nora nona dñs iesus: ex-
pirauit hely. Namās: ani-
mā p̄fī cōmēdauit, terra tūc cō-
tremuit et sol obscurat⁹. ✠. Aldo-
ram⁹ te. **Ad vespas.**

Ole cruce deponit hora
vespertina: fontitudo lam-

it mēte diuina: talē mortē subiit
vite medicina: h̄e corona gl̄e
iacet hic sup̄ina. ✠. Proprio fi-
lio suo. **Ad completorū.**

Nora cōpletorij dat sepul-
ture: corp⁹ xp̄i nobile vi-
te spes future: p̄dit aromate cō-
plent scripture: uigi sit mēorie
mors hec tue cure. ✠. Aldorā.

Om̄ie iesu xp̄e fili
dei vni: qui dixisti nolo
mortē peccatoris: s̄z magis vt
cōuertat⁹ et uiuat: pone amari-
simā mortē et magnā m̄iaz tuā:
inter aīas nr̄as et districtū iudi-
ciū tuū: et noli nos p̄dēnare cūz
impijs: s̄z fac nos regnare cum
sanctis et electis dei: qui es b̄-
dictus et gloriosus in secula se-
culorū Amen.

*Et dicitur eiꝯ lancea miled p̄fora
q̄ad. q̄orad canonicas cū denotat
ubi xp̄e recolo p̄ia t̄arba ut tū
qui passus et p̄cutus in agone
p̄o labore q̄foras q̄foras sim cruce et
q̄ cl̄isio h̄orad.*

filium irris tue ponebas
 scadalū: hec fecisti ⁊ tacui
Adistimasti inique q̄ ero
 tui filis: arguā te et statu
 am ꝑtra faciē tuā **I**ntelli
 gite hec qui obliuiscimī d̄
 um: ne q̄n rapiat ⁊ non sit
 qui cripiat **S**acrificiū lau
 dis honorificabit me: ⁊ il
 liciter quo ostēdaz illi salu
Quid glār̄ tare dei
 in malitia: q̄ potens
 es iniquitate **T**ota die i in
 stitiā cogitauit ligwa tua:
 sic noua clā acuta fecisti do
 lum **D**ilexisti malitiaz si
 per benignitatē: iniquitatē
 maḡ q̄z loq̄ equitatē **D**i
 lexisti oīa uerba ꝑcipitati
 onis: ligwa dolosa **P**rop
 terea deus destruet te i fi
 nem. euellet te et emigra
 bit te de tabernaculo tuo:
 et radicē tuā d̄ fra uicētiū
Videbūt insti ⁊ timebūt
 et sup̄ eū ridebūt ⁊ dicēt:
 ecce homo qui non posuit
 deum adiutorē suū **S**ed
 spauit in multitudine diuici
 arū suaz: et ꝑualuit in va
 nitate sua **H**go autē sicut
 oliua fructifera i domo di
 spauit in misericordia ineter
 niz: et in sc̄in sc̄i **C**onfi
 tebor tibi in seculū quia fe

cisti: et expectabo nomen
 tuū q̄n bonū est: in ꝑspec
 tu sc̄toꝝ tuorū **G** la **An.**
 Deus deorū d̄is locut⁹ est ⁊.
 Ymolado sacri sitū laudis:
 Et redde altissimo uota tua.

Laudes: An. Ampli⁹ laua
 me de⁹ ab iniusticia mea. **ps.**

Vdi **ps** Miserere
 I ca me d̄s ⁊ discerne
 causā meā de gente nō san
 cta: ab hoīe iūquo ⁊ dolo
 so eripe me. **D** ⁊ tu es d̄s
 fortitudo mea. q̄re me re
 pulisti ⁊ q̄re tristis i cedo:
 dū affligit me inimic⁹ **A**
 mitte lucē tuā ⁊ ueritatē
 tuā. ipsa me deduxerūt et
 adduxerūt in mōtē sanctū
 tuū ⁊ in tabnaculo tua. **A**t
 introibo ad altare di ad dū
 q̄ lenificat inuētutē meaz.

Confitebor tibi i cithera:
 d̄s d̄s me⁹ q̄re tristis es
 aīa mea: ⁊ q̄re ꝑbas me
Spera in deo q̄m ad huc
 ꝑfitebor illi salutare ule⁹
 mei ⁊ d̄s me⁹ **G** la **An.**

Salutare ule⁹ mei de⁹ meus.
An. Similit̄ in te aīa mea d̄ne
ps. Deus deus meus

Canticū ysaie xxxviii ps.

Ho dixi in dimidio
 dierū mōꝝ uadā ad
 portas iferi: q̄ si uis i fidū

ānoꝝ meoꝝ. **D**ixi nō uī
 debo d̄m deū i terra ui
 uētū: nō aspiciā hoīez vl
 tra ⁊ hitatorē q̄etis **G** na
 tio mea ablata ē ⁊ ꝑuolu
 ta ē a me: q̄ si tabernacula
 pastoꝝ **P**recisa ē uelut a
 texēte uita n̄a: dū adhuc
 ordire succidit me: de ma
 ne vsqz ad uespaz finies
 me **S** pabā vsqz ad m̄e:
 q̄ si leo sic cōtrinit oīa ossa
 n̄a **D**e m̄e vsqz ad ue
 spam finies me: sic pull⁹
 hūidus sic clamabo: me
 ditabor ut colūba **A**tte
 nuati sūt oculi mei: suspiciē
 tes i excelso **D**ne uim ꝑa
 tior respōde ꝑ me qd̄ di
 caz aut qd̄ r̄idebit mibi:
 eū ipē feceriz. **R**ecogita
 bo tibi oēs ānos m̄os: in
 amaritudine aīe mee **D**ne
 si sic uiuif: ⁊ i talibus uita
 spūs mei corripies me et
 uiuificabis me: ecce in ꝑa
 ce amaritudo n̄a amarif
 sima. **T**u aut̄ ernisti aīam
 meā ut n̄ p̄irer: ꝑiecasti ꝑ
 tergū tuū oīa ꝑcā mea
Quia n̄ ifern⁹ ꝑfitebit̄ ti
 bineqz mors laudabit te:
 nō expectabūt q̄ descēdūt
 in lacū ueritatē tuā **U**inēs
 uiuēs ipē ꝑfitebit̄ tibi sic

⁊ ego hodie ꝑf: filijs notā
 faciet ueritatē tuā **D**ne sal
 uū me fac ⁊ ꝑ salmos n̄ of
 cātabi⁹ cūctis dieb⁹ uite
 n̄re: i domo d̄ni **G** la **An.**
 Cūctis diebus uite n̄re saluos
 nos facōne. **An.** Oēs āgelic⁹
 laudate d̄m d̄ celis **ps** **Capl.**

A Distis **Ad ephe. v.**
Aliq̄s tenebre: nunc
 aut̄ lux in d̄no ut filij lucis
 ābulate **D**eo gr̄s. **Re.**
 plenitū. **Ad br. an.** **E**rexit
 d̄ns nob̄ cor: nū saluus in domo

E **O**fo. dauid pueri sui.
 Emitte q̄ris d̄ne lu
 cē tuā i cordib⁹ n̄ris ut mā
 datoꝝ tuorū lege ꝑcepta i
 uia tua ābulātes nihil ꝑa
 ciamur erroris: ꝑ. **Seria**
quarta Imitat. In manu
 tua d̄ne Oēs fines terre. **ps.**

Venite. **An.** **A**uertit d̄ns.
 Ir̄is i sp̄s i cor
 de suo: nō ē d̄s.

Corrupti sūt ⁊
 abhoīabiles fa
 cti sūt iniquitatib⁹ suis: n̄ ē
 q̄ faciat bonū **D**ns dece
 lo prosperit sup̄ filios ho
 minū: ut uideat sic̄ intelli
 gēs aut req̄rēs deū **O**ēs
 declinauerūt sicut̄ in tiles facti
 sūt: n̄ ē q̄ faciat bonū:
 vsqz ad vni. **D.**

popl's qui scit in bilationē
Oñe illumie wit' tu am-
bulabūt: z in oie tuo exulta-
būt tota die: z i iustia tua
exaltabūt. **Q**uia gla vni-
tise eoz tu es: z i vniplaci-
to tuo exaltabit cornu nrz
Quia dñs ē assuptō nra: z
scitit' reg' nrī. **T**ūc locut'
esi vniōe scis tuus: z dixi
ih posui adiutoriu i poten-
te: z exaltam electū de ple-
be mā. **I**uēi dauid seruū
meū: oleo scō mō vni eū
Man' eni mea auxiliabit'
ei: z brachiū meū p'firma-
bit eū. **N**ihil p'ficiet inicu'
i eo: z fili' iniquitatis n' ap-
ponet nocere ei. **E**t p'cidā
a facie ipsi' iūmicos ei': z
odiētes eū i fugā p'uertā.
Et vitas mā z nua mā cū
ipō: z in oie meo exaltabit
cornu ei'. **E**t ponā i mari
manū eius: z i flumib' de-
rterā eius. **I**psē inoauit
me p' me' es tu: d's me'
z susceptoz salut' mee. **E**t
ego p'mogēitū ponā illū:
et celsū p'regib' tre. **I**ne-
ternū suabo illi miaz meā
z testamētū meū fidele ip-
si. **E**t ponā i sc'z scli semē
ei': z thronuz ei' sic dies
celi. **S**t aut' dereliquit fl-

lij ei' legē meā: z i iudicijs
meis nō ābulauerit. **S**i iu-
stias mias p'phanauerit z
mādara mā nō custodierit
Quītabo i vga iniquitates
eoz: z i vberib' p'cta eoz
Miscdiaz aut' meā nō dif-
p'gā ab eo: neqz nocebo i
vitate mea. **N**e qz p'phāa
bo testamētū ei': z q' p'ce-
dūt de labijs meis n' faciā
irrita. **S**emel iuram i scō
mō si dauid inētiar: semē
eius i eternū m'āebit. **E**t
thron' ei' sic soli p'spectu
mō: z sic lina p'fecta i eter-
nū: z test' icelo fidel'. **T**u
vō repulisti z desperisti:
distulisti xpū tuū. **A**uer-
tisti testamētū serui tui p-
phanasti i terra scuarū e'
Destruxisti oēs sepes ei'
posuisti firmamētū ei' for-
midiez. **D**irupuerit eū oēs
trāseūtes viā fact' est ob-
p'brū vicinis suis. **E**xal-
tasti d'rterā dep'mētū eū:
letificasti oēs inicos eius
Auertisti adiutoriz gla-
dij ei': z nō es auxiliat' ei
i bello. **D**estruxisti eū ab
emūdatōe: z sedē ei' i ter-
ra collisisti. **M**inorasti di-
es tempis ei': p'fundisti eū
cōfusiōe. **Q**uo dñe a

uertis i finē: exardescz sic
ignis ira tua. **M**ēozare q'
mea substātia: nūqd eniz
vane p'stinisti oēs filios
hoiuz. **O**nis ē hō q' viuet
z nō videbit mortē: eruet
aīaz suā d'māu iferi. **A**bi-
sūt mie tue antiq' dñe: sic
iurasti dauid i vitate tua.
Mēoz esto dñe ob p'briz
seruoz tuoz: qd p'tinui in
sinu meo multaz gentinz
Dex probrauerit iūmici
tui dñe: qd ex probrauerit
cōmutatiōez xpi tui. **B**n-
dixit' dñs i eternū fiat fiat
O d's vltionū libe egit
Exaltare q' iudicas terrā:
redde f'ributōz supb. **A**s-
qz quo p'ctores dñe: vsqz
quo p'ctores gl'abūt. **A**f-
fabūt z loquēt' iniq'tatē:
loquēt' oēs q' opant' iūsti-
ciā. **P**opulū tuū dñe hūi-
liauerūt: z hereditatē tuā
verauerūt. **A**idua z adue-
nā interfecerūt: z pupillos
occiderūt. **E**t direxerūt nō vi-
debit dñs: nec itelliget d's
iacob. **I**ntelligite insipien-
tes i poplo: z stulti aliqñ
sapite. **Q**ui plātauit aurē
nō audiet: aut q' finxit ocu-
lū nō p'siderat. **Q**ui corri-

pit gētes nō arguet: q' do-
cet hoiez sciētā. **O**ñs scit
cogitatōes hoīuz: qm' va-
ne sūt. **B**t iū hō que tue
rudieris dñe: z d' lege tna
docuer' eū. **O**t mitiges
ei a dieb' malis: donec fo-
diat p'ctoz fouca. **Q**uia n'
repellet dñs plebē suā: et
hereditatē suā nō dereliquit
Quo adusqz iustia p'uer-
tat' i iudiciū: z q' iux illā oēs
q' recto sūt corde. **O**nis q'
furret mihi aduersus ma-
lignātes: aut q's stabit me-
cū aduers' opātes iniq'ta-
te. **N**isi qz dñs adiunxit me:
paulomin' bitasset i iferi.
no aīa mā. **S**i dicebā mo-
r' ē pes me': mīa tua dñe
adiunabat me. **S**ecūduz
m'ltitudinē doloꝝ meoz
i corde mō: p'solatōes tue
letificauerūt aīaz meā. **N**ū-
qd adheret tibi sedes iniq'
tatis: q' fingis laborē in p-
cepto. **A**ptabāt i aīaz iu-
sti: z sanguīez inocētē cō-
dēpnabāt. **E**t fact' ē mi-
hi dñs i refugiu: z d's me
usi adiutoriz spei mee.
Et reddz ill' iniq'tatē ipōꝝ
z i malicia eoz dispdz eol'
dispdet illos dñs d's nr'.
Gla. **A**n. **B**ndict' dñs i eternū
f